בע"ה

גליון מ"ו | ד'-י' ניסן

לְשַׁקֵּד

עַל דַּלְתֵי יוֹם יוֹם

שִׁעוּרֵי הַשָּׁבוּעַ – נ"ך וּמִשְׁנָיוֹת

כְּתַקָּנַת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ הָרַב יִצְחָק גִּינְזְבּוּרְג שְׁלִיטָ"א

שָׁבוּעַ פָּרָשַׁת צַו תשפ"ו

נ"ך: זבריה פרק י"ד; מלאכי א'-ג'; משלי פרקים א'-ג'

משנה: זבחים פרק ו'

שיעור שבועי: תיקון הזריזות

הוספות: חת"ת // לוח הילולא דצדיקיא // סיפור חסידי

הגליון מוקדש לעילוי־נשמת הרה"ח רבי בנימין־דב רוזנצוויג ע"ה
לכבוד יומא־דהילולא – ה' ניסן

הקדמת המערכת

שבוע טוב ומבֹרך וחג גאולה שמח לכל אנ"ש והתמימים שיחיו, השוקדים על דלתות התורה הקדושה ורבינו שליט"א יום יום!

השבוע (בגליון המתחדש) יש לנו שפע מרתק של תורה: מלבד החת"ת שזכינו להמשיך אתו, נסיים עם נבואותיו המופלאות של זכריה, נעבור לספר מלאכי הקצרצר, נסיים את התרי־עשר ואת כל חלק הנביאים, בעצם, ונעבור חגיגית לחלק הכתובים ולספר משלי המרתק והמיוחד. פרק המשנה השבוע הוא פרק ו' במסכת זבחים. שימו לב להוספות שנוספו החדש, לבקשת רבינו שליט"א (בצירוף ברכה...) - תרגום אונקלוס על כל פסוק והפתגם היומי מלוח "היום־יום" בכל יום. השיעור השבועי הוא שוב ה'נקודה החסידית' לפרשה מתוך הסדרה השניה של 'מעין גנים' - תיקון הזריזות.

וכמובן, לוח הילולות וסיפור חסידי על הצדיקים המתוקים רבי אריה לוין והרבי מליובאוויטש.

בברכת לימוד תורה פורה ומרתק, שיהיו דברי תורה חדשים ומתוקים בפינו תמיד,

המערכת

***

למנויים, לקבלת הגליון באימייל, לתרומות, הערות והארות – noam23@gmail.com
|| עריכה: נעם אליה גרוסברג // הפקה: עפר זמיר בן יעקב ||

טבלת הלִמוד לחדש ניסן

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	ששי	שבת קדש
כ"ו אדר זכריה ז'	**כ"ז אדר** זכריה ח'	**כ"ח אדר** זכריה ט'	**כ"ט אדר** זכריה י'	**א' ניסן** ר"ח ניסן זכריה י"א	**ב' ניסן** הילולת הרש"ב זכריה י"ב	**ג' ניסן** ויקרא זכריה י"ג זבחים פ"ה
ד' ניסן זכריה י"ד	**ה' ניסן** מלאכי א'	**ו' ניסן** מלאכי ב'	**ז' ניסן** מלאכי ג' סיום נביאים!	**ח' ניסן** חג הגאולה (30!) משלי א'	**ט' ניסן** משלי ב'	**י' ניסן** צו משלי ג' זבחים פ"ו
י"א ניסן יום־הולדת 124 לרבי משלי ד'	**י"ב ניסן** משלי ה'	**י"ג ניסן** יום־הולדת ל'צמח צדק' משלי ו'	**י"ד ניסן** ערב פסח משלי ז'	**ט"ו ניסן** יו"ט פסח משלי ח'	**ט"ז ניסן** א' דחוה"מ משלי ט'	**י"ז ניסן** שבת חוה"מ משלי י' זבחים פ"ז
י"ח ניסן יומולדת ר' לוי"ק ג' דחוה"מ משלי י"א	**י"ט ניסן** ד' דחוה"מ משלי י"ב	**כ' ניסן** ה' דחוה"מ משלי י"ג	**כ"א ניסן** שביעי של פסח משלי י"ד	**כ"ב ניסן** איסרו חג משלי ט"ו	**כ"ג ניסן** משלי ט"ז	**כ"ד ניסן** צו משלי י"ז זבחים פ"ח
כ"ה ניסן משלי י"ח	**כ"ו ניסן** משלי י"ט	**כ"ז ניסן** משלי כ'	**כ"ח ניסן** כל אשר ביכלתכם! משלי כ"א	**כ"ט ניסן** משלי כ"ב	**ל' ניסן** משלי כ"ג	**א' אייר** שמיני משלי כ"ד זבחים פ"ט

יום ראשון // ד' ניסן

חומש - ראשון פרשת צו

(א) {פרשת צו} {פ} וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(ב) צַו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָהּ
עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ:
פַּקֵּיד יָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹהִי לְמֵימַר דָּא אוֹרָיְתָא דַּעֲלָתָא הִיא עֲלָתָא דְּמִתּוֹקְדָא עַל מַדְבְּחָא כָּל לֵילְיָא עַד צַפְרָא וְאִישָׁתָא דְּמַדְבְּחָא תְּהֵי יָקְדָא בֵּיהּ.

צו את אהרן - אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות. אמר ר' שמעון: ביותר צריך הכתוב לזרז מקום שיש בו חסרון כיס. זאת תורת העולה - הרי העניין הזה בא ללמד הקטר חלבים ואברים שיהא כשר כל הלילה, וללמד על הפסולים איזה אם עלה ירד, ואיזה אם עלו לא ירדו. שכל תורת לרבות הוא בא, לומר תורה אחת לכל העולין ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו. היא - מיעט את הרובע ואת הנרבע, וכיוצא בהן שלא היה פסולן בקדש, שנפסלו קודם שבאו בעזרה.

(ג) וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר
תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ:
וְיִלְבַּשׁ כָּהֲנָא לְבוּשִׁין דְּבוּץ וּמִכְנְסִין דְּבוּץ יִלְבַּשׁ עַל בִּסְרֵיהּ וְיַפְרֵישׁ יָת דִּשְׁנָא דְּתֵיכוֹל אִישָׁתָא יָת עֲלָתָא עַל מַדְבְּחָא וְישַׁוֵּינֵיהּ בְּסְטַר מַדְבְּחָא.

מדו בד - היא הכתונת. ומה תלמוד לומר מדו? שתהא כמדתו. **על בשרו** - ולא יהא דבר חוצץ בינתים. **והרים את הדשן** - היה חותה מלא מחתה מן המאוכלות הפנימיות, ונותנן במזרחו של כבש. **הדשן אשר תאכל האש את העולה** - ועשאה דשן, מאותו דשן ירים תרומה, ושמו אצל המזבח.

(ד) וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:
וְיַשְׁלַח יָת לְבוּשׁוֹהִי וְיִלְבַּשׁ לְבוּשִׁין אָחֳרָנִין וְיַפֵּיק יָת דִּשְׁנָא לְמִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא לַאֲתַר דְּכִי.

ופשט את בגדיו - אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך בהוצאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד. בגדים שבשל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בו כוס לרבו, לכך: ולבש בגדים אחרים - פחותים מהן. **והוציא את הדשן** - הצבור בתפוח. כשהוא רבה ואין מקום למערכה מוציאו משם, ואין זו חובה בכל יום. אבל התרומה חובה היא בכל יום.

(ה) וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד־בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר
בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים:
וְאִישָׁתָא עַל מַדְבְּחָא תְּהֵי יָקְדָא בֵּיהּ לָא תִטְפֵּי וַיבָעֵר עֲלַהּ כָּהֲנָא אָעִין בְּצַפַּר בְּצַפַּר וְיסַדַּר עֲלַהּ עֲלָתָא וְיַסֵּיק עֲלַהּ תַּרְבֵּי נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא.

והאש על המזבח תוקד בו - רבה כאן יקידות הרבה: על מוקדה (ויקרא ו', ב'), ואש המזבח תוקד בו (ויקרא ו', ב'), אש תמיד תוקד (ויקרא ו', ו'), כולן נדרשו במסכת יומא (בבלי יומא מ"ה:), שנחלקו רבותינו במניין מערכות שהיו שם. **וערך עליה העולה** - עולת תמיד היא תקדום. **חלבי השלמים** - אם יביא שם שלמים. ורבותינו למדו מכאן (בבלי יומא ל"ג.): עליה של עולת הבקר השלים כל הקרבנות כלן, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של בין הערבים.

(ו) אֵ֚שׁ תָּמִ֔יד תּוּקַ֖ד עַל־הַמִּזְבֵּ֑חַ לֹ֥א תִכְבֶּֽה׃
אִישָׁתָא תְּדִירָא תְּהֵי יָקְדָא עַל מַדְבְּחָא לָא תִטְפֵּי.

אש תמיד - אש שנאמר בה: תמיד, היא שמדליקין בה הנרות, שנאמר בה: להעלות נר תמיד (שמות כ"ז, כ'), אף היא מעל מזבח החיצון תוקד. **לא תכבה** - המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין.

(ז) {ס} וְזֹ֣את תּוֹרַ֔ת הַמִּנְחָ֑ה הַקְרֵ֥ב אֹתָ֛הּ בְּנֵי־אַהֲרֹ֖ן לִפְנֵ֣י יְהוָ֑ה אֶל־פְּנֵ֖י הַמִּזְבֵּֽחַ׃

וְדָא אוֹרָיְתָא דְּמִנְחָתָא דְּיִקְרְבוּן בְּנֵי אַהֲרֹן קֳדָם יְיָ לִקְדָם מַדְבְּחָא.

זאת תורת המנחה - תורה אחת לכלן, להטעינן שמן ולבונה האמור בעניין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמצת, מנחת כהנים שהיא כליל מניין? תלמוד לומר: תורת. **הקרב אותה** - היא הגשה בקרן דרומית מערבית. **לפני י"י** - הוא מערב, שהוא לצד אוהל מועד. **אל פני המזבח** - הוא הדרום, שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותה רוח.

(ח) וְהֵרִ֤ים מִמֶּ֙נּוּ֙ בְּקֻמְצֹ֔ו מִסֹּ֖לֶת הַמִּנְחָ֑ה וּמִשַּׁמְנָ֗הּ וְאֵת֙ כָּל־הַלְּבֹנָ֔ה אֲשֶׁ֖ר עַל־הַמִּנְחָ֑ה וְהִקְטִ֥יר הַמִּזְבֵּ֖חָה רֵ֣יחַ נִיחֹ֑חַ אַזְכָּרָתָ֖הּ לַיְיָ׃

וַיַפְרֵישׁ מִנַּהּ בְּקֻמְצֵיהּ מִסֹּלְתָּא דְּמִנְחָתָא וּמִמִּשְׁחַהּ וְיָת כָּל לְבוֹנְתָא דְּעַל מִנְחָתָא וַיַסֵּיק לְמַדְבְּחָא לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא אַדְכָּרְתַּהּ קֳדָם יְיָ.

בקמצו - שלא יעשה מדה לקומץ. **סלת המנחה ומשמנה** - מכאן שקומץ ממקום שנתרבה שמנה. **ואת כל הלבונה אשר על המנחה** - שמלקט לבונתה לאחר קמיצה ומקטירו. ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות בויקרא (ויקרא ב', א'-ג'), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(ט) וְהַנּוֹתֶ֖רֶת מִמֶּ֑נָּה יֹאכְל֣וּ אַהֲרֹ֔ן וּבָנָ֖יו מַצּ֥וֹת תֵּאָכֵ֛ל בְּמָק֥וֹם קָדֹ֖שׁ בַּחֲצַ֣ר אְהֶל־מֹועֵ֑ד יֹאכְלוּהָ׃
וּדְיִשְׁתְּאַר מִנַּהּ יֵיכְלוּן אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי פַּטִּיר תִּתְאֲכִיל בַּאֲתַר קַדִּישׁ בְּדָרַת מַשְׁכַּן זִמְנָא יֵיכְלוּנַהּ.

במקום קדוש - ואיזהו? בחצר אהל מועד.

(י) לֹ֣א תֵאָפֶ֔ה חָמֵ֖ץ חֶלְקָ֑ם נְתַתִּי֩ אֹתָ֨הּ מֵאִשַּׁ֜י קֹ֤דֶשׁ קָדָשִׁ֙ים֙ הִ֣וא כַּחַטָּ֔את וְכָאָשָׁ֖ם׃
לָא תִתְאֲפֵי חֲמִיעַ חוּלָקְהוֹן יְהַבִית יָתַהּ מִקוּרְבָּנַי קוּדְשִׁין הִיא כְּחַטָּתָא וְכַאֲשָׁמָא.

לא תאפה חמץ חלקם - אף השירים אסורין בחמץ. כחטאת וכאשם - מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה. מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה כשירה.

(יא) כָּל־זָכָר בִּבְנֵי אַהֲרֹן יְאכְלֶנָּה חָק־עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאִשֵּׁי יְיָ כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ:

כָּל דְּכוּרָא בִּבְנֵי אַהֲרֹן יֵיכְלִנַּהּ קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן מִקּוּרְבָּנַיָּא דַּיְיָ כֹּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן יִתְקַדַּשׁ.

כל זכר - ואפלו בעל מום. למה נאמר? אם לאכילה, הרי כבר אמר: לחם {אלהיו} מקדשי הקדשים (ויקרא כ"א, כ"ב). אלא לרבות בעלי מומין למחלוקת. **כל אשר יגע וגו'** - קדשים קלים או חולין שיגעו בה ויבלעו ממנה. **יקדשו** - להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה.

מִצְוֹת הוי'

מִצְוֹת הוי' (ד, ב). המכנה המשותף לכל התורה כולה, ולכל המציאות כולה הוא שם הוי'. הדבר הראשון המקביל לשם הוי' הן עשר הספירות - וכך גם כל אחת ואחת ממצוות התורה, שנקראו "מצות הוי'" משקפת את שם הוי', ומכאן, שבעת קיום כל מצוה ומצוה, עלינו להתבונן ולחפש ולמצוא - מהו "סוד הוי'" במצוה זו, כיצד משתקף שם הוי' בכל פרטיה ודקדוקיה של מצוה זו. "יסוד היסודות ועמוד החכמות" ר"ת הוי', כך פותח הרמב"ם את ספר ההלכה שלו "היד החזקה", אשר בו הוא מפרט את כל מצוות התורה. פתיחה זו מרמזת לנו שכל התורה ומצוותיה וכל המציאות, גם בכלל וגם בפרט - הכל הוא סוד שם הוי'.

[מבחר שעורי התבוננות ח"ב עמ' 106]

תהלים - פרקים כ"ג-כ"ה

תניא יומי - פרק ל"ה

כי בגוף הגשמי והדומם ממש כאבנים ועפר ההארה היא בבחי' צמצום גדול אשר אין כמוהו והחיות שבו מועטת כל כך עד שאין בו אפי' כח הצומח ובצומח ההארה אינה בצמצום גדול כל כך. ודרך כלל נחלקות לארבע מדרגות דומם צומח חי מדבר כנגד ד' אותיות שם הוי"ה ב"ה שממנו מושפעים וכמו שאין ערך ודמיון ההארה והמשכת החיו' שבדומם וצומח להההארה והמשכת החיות המלובש' בחי ומדבר אף שבכולן אור אחד שוה בבחי' הסתר פנים ומלובש בלבוש אחד בכולן שהוא לבוש נוגה כך אין ערך ודמיון כלל בין הארת והמשכת אור א"ס ב"ה שהוא פנימיות רצונו ית' בלי הסתר פנים ולבוש כלל המאירה ומלובשת במצות מעשיות ממש. וכן

במצות התלויות בדבור וביטוי שפתים בלי כוונה שהוא נחשב כמעשה ממש כנ"ל לגבי ההארה והמשכת אור א"ס ב"ה המאירה ומלובשת בכוונת המצות מעשיות שהאדם מתכוין בעשייתן כדי לדבקה בו ית' ע"י קיום רצונו שהוא ורצונו אחד וכן בכוונת התפלה וק"ש וברכותיה ושאר ברכות שבכוונתו בהן מדבק מחשבתו ושכלו בו ית'

לוח היום־יום

ד' ניסן

עבודת בעלי עסקים מתחלקת לשני סעיפים עיקרים:

א) העבודה עם עצמו. בעת עסקו ממש בשעה הפנויה, בישבו בחנות וכדומה, ילמוד משנה משניות פרק תניא, ויהי לו איזה דברי תורה, כמו חומש משניות תניא, שיהיה בקי בהם בעל פה, למען שיוכל לחזור עליהם בהלכו ברחוב, בשוק וכדומה.

ב) העבודה עם זולתו. בעת הדבור בעניני עסק יסבב הדבור לספר איזה ספור תוכני, ולמצוא עילה וסיבה לעורר ע"ד [על דבר] למוד וכיוצא בזה.

נ"ך יומי – זכריה פרק י"ד

(א) {פ} הִנֵּה יוֹם־בָּא לַיְיָ וְחֻלַּק שְׁלָלֵךְ בְּקִרְבֵּךְ׃

הנה יום בא - חביב להקב"ה. **וחלק שללך בקרבך** - שלל שתשללי באוויבייך יחלקו יושביך בקרבך וכן תירגמו יונתן ויפלגון בית ישראל נכסי עממיא בגויך ירושלים.

(ב) וְאָסַפְתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם | אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם לַמִּלְחָמָה וְנִלְכְּדָה הָעִיר וְנָשַׁסּוּ הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים [תִּשְׁכַּבְנָה] (תשגלנה) וְיָצָא חֲצִי הָעִיר בַּגּוֹלָה וְיֶתֶר הָעָם לֹא יִכָּרֵת מִן־הָעִיר׃

ויתר העם לא יכרת - לא יגלו כולם ולמה יניחם להגלות חציים ולשסות הבתים כדי שלא יהא להם פתחון פה לומר לא למלחמה באנו כי להשתחות באנו.

(ג) וְיָצָא יְיָ וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב׃

כיום הלחמו ביום קרב - כיום אגחותיה קרב על ימא דסוף.

(ד) וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם־הַהוּא עַל־הַר הַזֵּיתִים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם מִקֶּדֶם וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים מֶחֱצְיוֹ מִזְרָחָה וָיָמָּה גֵּיא גְּדוֹלָה מְאֹד וּמָשׁ חֲצִי הָהָר צָפוֹנָה וְחֶצְיוֹ־נֶגְבָּה׃

מחציו - מאמצעיתו. **מזרחה וימה** - מן המזרח למערב כמו שמסיים והולך. **ומש חצי ההר צפונה וגו'** - חציו הצפוני ימוש ממקומו וימשך לצד צפון וכן חציו נגבה - לצד דרום, ויהיה הגיא ביניהם ראשו למזרח וסופו למערב.

(ה) וְנַסְתֶּם גֵּיא־הָרַי כִּי־יַגִּיעַ גֵּי־הָרִים אֶל־אָצַל וְנַסְתֶּם כַּאֲשֶׁר נַסְתֶּם מִפְּנֵי הָרַעַשׁ בִּימֵי עֻזִּיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבָא יְ אֱלֹהַי כָּל־קְדֹשִׁים עִמָּךְ׃

ונסתם גיא הרי - יונתן תירגם: ויסתתם גיא הרי לפי שירושלים הרים סביב לה (תהלים קכ"ה:ב') ויש גיא בין הר שבצפון ובין הר הזיתים וכן בדרום וכשימשך חצי ההר הזיתים אצל הר שבצפונו יסתם הגיא שהיה ביניהם וכן בדרום. **כי יגיע** - גובה גיא שהיה בין ההרים. **אל אצל** - אל גובה ראשי ההרים שמכאן ומכאן וכן חברו מנחם עם ומאציליה קראתיך (ישעיהו מ"א, ט') ופירשו לשון גובה. **ונסתם** - בראותכם המופת הגדול הזה. **כאשר נסתם מפני הרעש** - ביום וינועו אמות הסיפים (ישעיהו ו', ד') ביום שנתנגע עוזיה. **כל קדשים** - מלאכים.

(ו) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת [וְקִפָּאוֹן] (יקפאון)׃

לא יהיה אור יקרות וקפאון - יונתן תירגם לא יהי נהורא אלהין עדי וגליד יהי נהורא לא יהיה אור נוגה כי יקרות וקפאון יהיה האור. יקרות - לשון כיקר כרים (תהלים ל"ז, כ') הוא כמין אור הנראה שחרית על ההרים וכלה והולך. **וקפאון** - קפוי וחשוך ועב כקרח שנקפה ומגליד כמו וכגבינה תקפיאני (איוב י', י').

יום שני // ה' ניסן

חומש – שני פרשת צו

(יב) {שני} {פ} וַיְדַבֵּר יְ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(יג) זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיְ בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ עֶשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד מַחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתָהּ בָּעָרֶב:
דֵּין קוּרְבָּנָא דְּאַהֲרֹן וְדִבְנוֹהִי דְּיִקְרְבוּן קֳדָם יְיָ בְּיוֹמָא דְּיִרַבּוֹן יָתֵיהּ חַד מִן עַסְרָא בִּתְלָת סְאִין סוּלְתָּא מִנְחָתָא תְּדִירָא פַּלְגוּתַהּ בְּצַפְרָא וּפַלְגוּתַהּ בְּרַמְשָׁא.

זה קרבן אהרן וגו' - אף הדיוטות מקריבין עשירית האיפה ביום שהן מתחנכין לעבודה, אבל כהן גדול בכל יום, כמה שנאמר: מנחה תמיד וגו' והכהן המשיח תחתיו, חק עולם (ויקרא ו', ט"ו).

(יד) עַל־מַחֲבַת בַּשֶּׁמֶן תֵּעָשֶׂה מֻרְבֶּכֶת תְּבִיאֶנָּה תֻּפִינֵי מִנְחַת פִּתִּים תַּקְרִיב רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיְ:
עַל מַסְרֵיתָא בִּמְשַׁח תִּתְעֲבֵיד רְבִיכָא תַּיְתֵינַהּ תּוּפִינֵי מִנְחַת בִּצּוּעִין תְּקָרֵיב לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ.

(יד-טו) **מורבכת תביאנה** - חלוטה ברותחין כל צרכה. **תופיני** - אפויה אפויות הרבה, אחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטגנה במחבת. **מנחת פתים** - מלמד שטעונה פתיתה.

(טו) וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבָּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חָק־עוֹלָם לַיְ כָּלִיל תָּקְטָר:
וְכָהֲנָא דְּיִתְרַבֵּא תְּחוֹתוֹהִי מִבְּנוֹהִי יַעֲבֵיד יָתַהּ קְיָם עָלַם קֳדָם יְיָ גְּמִיר תִּתַּסַּק.

[ביאור לפסוק זה כלול בביאור פסוק יד]

(טו) **המשיח תחתיו מבניו** - המשיח מבניו תחתיו. **כליל תקטר** - אין נקמצת להיות שיריה נאכלין אלא כליל כולה.

(טז) וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל:
וְכָל מִנְחָתָא דְּכָהֲנָא גְּמִיר תְּהֵי לָא תִתְאֲכִיל.

וכן כל מנחת כהן - של נדבה, כליל תהיה. **כליל** - כלה שוה לגבוה.

(יז) {פ} וַיְדַבֵּר יְ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(יח) דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא:

מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי לְמֵימַר דָּא אוֹרָיְתָא דְּחַטָּתָא בַּאֲתָרָא דְּתִתְנְכֵיס עֲלָתָא תִּתְנְכֵיס חַטָּתָא קֻדָּם יְיָ קׇדֶשׁ קוּדְשִׁין הִיא.

(יט) הַכֹּהֵן הַמְחַטֵּא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל בַּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד:

כָּהֲנָא דְּמְכַפַּר בְּדָמַהּ יֵיכְלִנַּהּ בַּאֲתַר קַדִּישׁ תִּתְאֲכִיל בְּדָרַת מַשְׁכַּן זִמְנָא.

המחטא אותה - העובד עבודותיה, שהיא נעשת חטאת על ידו. **המחטא אותה יאכלנה** - הראוי בעבודה, יצא טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בבשר. ואי איפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה, חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה: כל זכר בכהנים יאכל אותה (ויקרא ו', כ"ב).

(כ) כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יֻזֶּה מִדָּמָהּ עַל־הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יֻזֶּה עָלָיו תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ:

כֹּל דְּיִקְרַב בְּבִשְׂרַהּ יִתְקַדַּשׁ וּדְיַדֵּי מִדָּמַהּ עַל לְבוּשָׁא דְּיַדֵּי עֲלַהּ תְּחַוַּר בַּאֲתַר קַדִּישׁ.

כל אשר יגע בבשרה - כל דבר אוכל אשר יגע ויבלע ממנה. **יקדש** - להיות כמוה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשירה יאכל כחמור שבה. **ואשר יזה מדמה על הבגד** - ואם הוזה מדמה על הבגד, אותו מקום הבגד אשר יזה עליה תכבס בתוך העזרה. **אשר יזה** - יהא נזה, כמו: לא יטה לארץ (איוב ט"ו, כ"ט), יהא נטוי.

(כא) וּכְלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר תְּבֻשַּׁל־בּוֹ יִשָּׁבֵר וְאִם־בִּכְלִי נְחֹשֶׁת בֻּשָּׁלָה וּמֹרַק וְשֹׁטַף בַּמָּיִם:

וּמָן דַּחֲסַף דְּתִתְבַּשַּׁל בֵּיהּ יִתְּבַר וְאִם בְּמָנָא דִּנְחָשָׁא תִּתְבַּשַּׁל וְיִתְמְרֵיק וְיִשְׁתְּטֵיף בְּמַיָּא.

ישבר - לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשית נותר, והוא הדין לכל הקדשים. **ומורק** - לשון תמרוקי הנשים (אסתר ב', י"ב), בלעז: אישקורמנט. **ומורק ושוטף במים** - לפלוט את בליעתו, אבל כלי חרש לימדך הכתוב שאינו יוצא מידי דופיו.

(כב) כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא:

כָּל דְּכוּרָא בְּכָהֲנַיָּא יֵיכוֹל יָתַהּ קׇדֶשׁ קוּדְשִׁין הִיא.

כל זכר בכהנים יאכל - הא למדת שהמחטא אותה (ויקרא ו', י"ט) האמור למעלה לא לאסור שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לחטוי.

(כג) וְכָל־חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף:

וְכָל חַטָּתָא דְּיִתְעַל מִדָּמַהּ לְמַשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפָּרָא בְּקוּדְשָׁא לָא תִתְאֲכִיל בְּנוּרָא תִּתּוֹקַד.

וכל חטאת וגו' - שאם הכניס מדם חטאת החיצונה לפנים פסול.

(א) {פ} וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא:

וְדָא אוֹרָיְתָא דַּאֲשָׁמָא קׇדֶשׁ קוּדְשִׁין הוּא.

קדש קדשים הוא - הוא קרב, ואין תמורתו קריבה.

(ב) בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָעֹלָה יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָאָשָׁם וְאֶת־דָּמוֹ יִזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

בְּאַתְרָא דְּיִכְּסוּן יָת עֲלָתָא יִכְּסוּן יָת אֲשָׁמָא וְיָת דְּמֵיהּ יִזְרוֹק עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר.

[**ישחטו** - ריבה שוחטין הרבה. לפי שמצינו אשם בציבור, נאמר ישחטו - רבים. ותלאו בעולה להביא עולת צבור לצפון.]

(ג) וְאֶת כָּל־חֶלְבּוֹ יַקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶת הָאַלְיָה וְאֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב:

וְיָת כָּל תַּרְבֵּיהּ יְקָרֵיב מִנֵּיהּ יָת אַלְיְתָא וְיָת תַּרְבָּא דְּחָפֵי יָת גַּוָּא.

ואת כל חלבו וגו' - עד כאן לא נתפרשו אמורים באשם, לכך הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נתפרשו בה בפרשת ויקרא (ויקרא ד'). **את האליה** - לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרבו באליה.

(ד) וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:

וְיָת תַּרְתֵּין כּוֹלְיָן וְיָת תַּרְבָּא דַּעֲלֵיהוֹן דְּעַל גִּסְסַיָּא וְיָת חַצְרָא דְּעַל כַּבְדָּא עַל כּוֹלְיָתָא יַעְדֵּינַהּ.

(ה) וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה לַיי אָשָׁם הוּא:

וְיַסֵּיק יָתְהוֹן כָּהֲנָא לְמַדְבְּחָא קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ אֲשָׁמָא הוּא.

אשם הוא - עד שינתק שמו ממנו. למד על אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו, אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אם שחטו סתם, אינו כשר לעולה קודם שניתק לרעייה. ואינו בא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו הכתוב בחטאת, לפי שאשם לא נאמר בו: אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין. והוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר.

(ו) כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֵאָכֵל קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא:

כָּל דְּכוּרָא בְּכָהֲנַיָּא יֵיכְלִנֵּיהּ בַּאֲתַר קַדִּישׁ יִתְאֲכִיל קוּדְשִׁין הוּא.

קדש קדשים הוא - בתורת כהנים הוא נדרש (ספרא ויקרא ז', ו').

(ז) כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ לוֹ יִהְיֶה:

כְּחַטָּתָא כֵּן אֲשָׁמָא אוֹרָיְתָא חֲדָא לְהוֹן כָּהֲנָא דְּיכַפַּר בֵּיהּ דִּילֵיהּ יְהֵי.

תורה אחת להם - בדבר זה. **לכהן אשר יכפר בו** - הראוי לכפרה חולק בה, פרט לטבול יום ומחוסר כפורים ואונן.

(ח) וְהַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֶת־עֹלַת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה:

וְכָהֲנָא דְּמְקָרֵיב יָת עֲלַת גְּבַר מְשַׁךְ עֲלָתָא דְּיַקְרֵיב לְכָהֲנָא דִּילֵיהּ יְהֵי.

אשר הקריב לכהן לו יהיה - פרט לטבול יום ומחוסר כפורים ואונן שאין חולקין בעורות.

(ט) וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתַּנּוּר וְכָל־נַעֲשָׂה בַמַּרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחֲבַת לַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה:

וְכָל מִנְחָתָא דְּתִתְאֲפֵי בְּתַנּוּרָא וְכָל דְּתִתְעֲבֵיד בְּרָדְתָא וְעַל מַסְרֵיתָא לְכָהֲנָא דְּמְקָרֵיב יָתַהּ דִּילֵיהּ תְּהֵי.

(ט-י) **לכהן המקריב אותה** - יכול לו לבדו? תלמוד לומר: לכל בני אהרן תהיה. יכול לכולן? תלמוד לומר: לכהן המקריב. הא כיצד? לבית אב של יום שמקריבין אותו.

(י) וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בַשֶּׁמֶן וַחֲרֵבָה לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו:

וְכָל מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַׁח וּדְלָא פִילָא לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תְּהֵי גְּבַר כַּאֲחוּהִי.

[ביאור לפסוק זה כלול בביאור פסוק ט]

(י) **בלולה בשמן** - זו מנחת נדבה. **וחריבה** - זו מנחת חוטא ומנחת קנאות שאין בהן שמן.

תהלים – פרקים כ"ט-ל"ד

תניא – פרק ל"ה

ולא שדביקות המחשבה ושכל האדם בו ית' היא מצד עצמה למעלה מדביקו' קיום המצות מעשיו' בפועל ממש כמ"ש לקמן אלא מפני שזהו ג"כ רצונו ית' לדבקה בשכל ומחשבה וכוונת המצות מעשיו' ובכוונ' ק"ש ותפלה ושאר ברכות והארת רצון העליון הזה המאירה ומלובשת בכוונה זו היא גדולה לאין קץ למעלה מעלה מהארת רצון העליון המאירה ומלובשת בקיום המצות עצמן במעשה ובדבור בלי כוונה כגודל מעלת אור הנשמה על הגוף שהוא כלי ומלבוש הנשמה כמו גוף המצוה שהוא כלי ומלבוש לכוונתה ואף שבשתיהן במצוה ובכוונתה מלובש רצון אחד פשוט בתכלית הפשיטות בלי שום שינוי וריבוי ח"ו ומיוחד במהותו ועצמותו ית' בתכלית

היחוד אף על פי כן ההארה אינה שוה בבחינת צמצום והתפשטות:הגה"ה (וכמ"ש בע"ח שכוונת המצות ותלמוד תורה היא במדרגת אור וגוף המצות הן מדרגות ובחי' כלים שהם בחי' צמצום שע"י צמצום האור נתהוו הכלים כידוע לי"ח):ונחלקת גם כן לארבע מדרגות כי גוף המצות עצמן ממש הן ב' מדרגות שהן מצות מעשיות ממש ומצות התלויות בדבור ומחשבה כמו תלמוד תורה וק"ש ותפלה וברכת המזון ושאר ברכות. וכוונת המצות לדבקה בו ית' שהיא כנשמה לגוף נחלקת ג"כ לשתי מדרגות כמו שתי מדרגות הנשמה שהן בגוף החומרי שהן חי ומדבר.

לוח היום־יום

ה' ניסן

ברצה דברהמ"ז [דברכת המזון] אומרים "בעל הישועות" - בית דגושה "ובעל הנחמות" - בית רפויה.

אאזמו"ר [אדוני אבי זקני מורי ורבי] אמר במרז"ל [במאמר רבותינו זכרונם לברכה] לא מקומו של אדם מכבדו אלא אדם מכבד את מקומו, כבוד יש בו שני פירושים: לשון כבדא כמרז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כבד לב פרעה נעשה לבו ככבד. ולשון כבוד, גילוי אור מקיף נעלה. וזהו: לא מקומו של אדם מכבדו כלומר מקררו, אלא אדם מכבד את מקומו, שניתן לו כח ועוז להאיר את מקומו באור תורה ועבודה. כשם דבירידת הנשמה בגוף משביעים אותו תהא צדיק, דשבועה זו הוא ענין השובע בכחות נעלים שתוכל להשלים כונת ירידתה, הנה כן הוא בכל אדם ואדם במקום שהוא.

נ"ך יומי - מלאכי פרק א'

(א) מַשָּׂא דְּבַר־יְיָ אֶל־יִשְׂרָאֵל בְּיַד מַלְאָכִי:

משא דבר י"י - פורפורט בלעז, דבר נמסר למלאכי לשאת אותו אל בני ישראל. **ביד מלאכי** - כבר היה מסור בידו זה ימים רבים, מכאן דרשו רבותינו בבריתא דמכילתא (תנחומא יתרו י"א): שכל הנביאים עמדו בסיני ושם נמסרו להם הנבואות. וכן ישעיה אומר: מעת היותה שם אני ועתה י"י אלהים שלחני (ישעיהו מ"ח, ט"ז).

(ב) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְיָ וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה אֲהַבְתָּנוּ הֲלוֹא־אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב נְאֻם־יְיָ וָאֹהַב אֶת־יַעֲקֹב:

ואהב את יעקב - לתת לו ארץ חמדה צבי צבאות גוים (ירמיהו ג':י"ט) ארץ שצביון כל צבאות גוים בה.

(ג) וְאֶת־עֵשָׂו שָׂנֵאתִי וָאָשִׂים אֶת־הָרָיו שְׁמָמָה וְאֶת־נַחֲלָתוֹ לְתַנּוֹת מִדְבָּר:

ואת עשו שנאתי - לדחפו אל ארץ מפני יעקב אחיו (בראשית ל"ו, ו'). ובנוהג שבעולם מי שיש לו שני בנים, לבכור הוא בורר מנה יפה. **ואשים את הריו שממה** - אינן דומין להרי ישראל. **לתנות מדבר** - מעון תנים.

(ד) כִּי־תֹאמַר אֱדֹום רֻשַּׁשְנוּ וְנָשׁוּבּ וְנִבְנֶה חֳרָבֹות כֹּה אָמַר יְ צְבָאֹות הֵמָּה יִבְנוּ וַאֲנִי אֶהֱרֹוס וְקָרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רִשְׁעָה וְהָעָם אֲשֶׁר־זָעַם יְ עַד־עוֹלָם:

כי תאמר אדום רוששנו - ואם תאמר אדום: מתחלתנו רשים היינו אבל מעתה שהעשרנו מביזת ירושלים נשוב ונבנה חרבות שלנו, כה אמר י"י וגו'.

(ה) וְעֵינֵיכֶם תִּרְאֶינָה וְאַתֶּם תֹּאמְרוּ יִגְדַּל יְ מֵעַל לִגְבוּל יִשְׂרָאֵל:

יגדל י"י מעל לגבול ישראל - יראה גדולתו מעל לגבולנו להודיע כי אנחנו עמו. ויונתן תרגם: יסגי יקרא די"י דאפתי ית תחום ארעא דישראל.

(ו) בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו וְאִם־אָב אֲנִי אַיֵּה כְבוֹדִי וְאִם־אֲדוֹנִים אֲנִי אַיֵּה מוֹרָאִי אָמַר| יְ צְבָאֹות לָכֶם הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה בָזִינוּ אֶת־שְׁמֶךָ:

בן - יש עליו לכבד אב וכן עבד אדוניו, ואתם קרויים בניי (שמות ד', כ"ב) ועבדיי (ויקרא כ"ה, מ"ב), ועתה אם אב אני לכם איה כבודי. **אמר י"י לכם** - אתם הכהנים הבוזים את שמי. **ואמרתם במה בזינו** - כלומר ידעתי שתאמרו לי במה בזינו, הרי הבזיון:

(ז) מַגִּישִׁים עַל־מִזְבְּחִי לֶחֶם מְגֹאָל וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה גֵּאַלְנוּךָ בֶּאֱמָרְכֶם שֻׁלְחַן יְ נִבְזֶה הוּא:

מגישים על מזבחי וגו' ואמרתם - כלומר ואם תאמרו: במה גאלנו לך את לחם מזבחך, אני משיב לכם כי בזאת גאלתם אותו באמרכם שלחן י"י נבזה הוא - בוזים היו לחלוק איש כאחיו במנחות ובקדשים, ואומרים: מאחר שאסור לנו לחלוק מנחה כנגד מנחה וזבח כנגד זבח, טורח ועמל הוא לחלק כל מנחה ומנחה בשביל כזית או כפול המגיע לכל אחד ואחד.

(ח) וְכִי־תַגִּישׁוּן עִוֵּר לִזְבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ וְחֹלֶה אֵין רָע הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אֹו הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ אָמַר יְ צְבָא�ֹות:

אין רע - וכי אין דבר זה רע.

(ט) וְעַתָּה חַלּוּ־נָא פְּנֵי־אֵל וְיָחְנֵנוּ מִיֶּדְכֶם הָיְתָה זֹּאת הֲיִשָּׂא מִכֶּם פָּנִים אָמַר יְ צְבָאֹות:

ועתה חלו נא וגו' - ועתה אתם הכהנים העושים הרעה הזאת היאך יעלה בלבבכם להיות שלוחי ישראל לבקש עליהם רחמים הרי מידכם היתה זאת הרעה. **הישא** - את פניכם לשמוע תפילה מפיכם ולחון את שולחיהם.

(י) מִי גַם־בָּכֶם וְיִסְגֹּר דְּלָתַיִם וְלֹא־תָאִירוּ מִזְבְּחִי חִנָּם אֵין־לִי חֵפֶץ בָּכֶם אָמַר יְ צְבָאֹות וּמִנְחָה לֹא־אֶרְצֶה מִיֶּדְכֶם:

מי גם בכם ויסגר דלתים - הלוואי ויקום איש טוב בכם שיסגור דלתי מקדשי לבלתי הביא שם קרבן התועבה הזה. **ולא תאירו אש מזבחי חנם** - באישים שאיני מתרצה בם שהרי אין לי חפץ בכם. ורבותינו דרשוהו בתורת כהנים (ספרא ויקרא ז', ל"ג): אדם אומר לחבירו הגף לי את הדלת הזו אין תובע עליה שכר הדליק לי את הנר הזה אין תובע עליה שכר ואתם מי בכם שסגר דלתיי חנם ולא הארתם מזבחי חנם, קל וחומר שלא עשיתם חנם דברים שדרכן לעשותן בשכר לפיכך אין לי חפץ בכם.

(יא) כִּי מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ וְעַד־מְבוֹאוֹ גָּדוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם וּבְכָל־מָקוֹם מֻקְטָר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי־גָדוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם אָמַר יְיָ צְבָאוֹת:

גדול שמי בגוים - אמרו רבותינו (בבלי מנחות ק"י.): דקרו ליה אלהיא דאלהי, אפילו מי שיש לו עבודה זרה יודע שיש אלוה שהוא על כולם ובכל מקום מתנדבין לשמי אף האומות. ורבותינו פירשו (בבלי מנחות ק"י.): אילו תלמידי חכמים שעוסקין בהלכות עבודה בכל מקום וכן כל תפילות ישראל שמתפללין בכל מקום הרי הן לי כמנחה טהורה. וכן תירגמו יונתן: ובכל עידן דאתון עבדין רעותי אנא מקבל צלותכון ושמי רבא מיתקדש על ידיכון וצלותכון כקורבן דכי קדמיי. וכן פירוש המקרא: ולמה אתם מחללים שמי והלא הוא גדול בגוים ואני אהבתי וחיבתי עליכם שבכל מקום שאתם מתפללים לפניי, ואף בגולה מוקטר ומוגש הוא לשמי ומנחה טהורה הוא לי כי על ידכם גדול שמי בגוים.

(יב) וְאַתֶּם מְחַלְּלִים אוֹתוֹ בֶּאֱמָרְכֶם שֻׁלְחַן אֲדֹנָי מְגֹאָל הוּא וְנִיבוֹ נִבְזֶה אָכְלוֹ:

ואתם מחללין אותו - את שמי. **וניבו נבזה אכלו** - ניבו של מזבח השגור בשפתיכם תמיד, זהו נבזה אכלו אתם אומרים עליו, כלומר כבר הוצאתם עליו דבה זו וניב זה החזקתם למזבחי. **אכלו** - מאכלו.

(יג) וַאֲמַרְתֶּם הִנֵּה מַתְּלָאָה וְהִפַּחְתֶּם אוֹתוֹ אָמַר יְיָ צְבָאוֹת וַהֲבֵאתֶם גָּזוּל וְאֶת־הַפִּסֵּחַ וְאֶת־הַחוֹלָה וַהֲבֵאתֶם אֶת־הַמִּנְחָה הַאֶרְצֶה אוֹתָהּ מִיֶּדְכֶם אָמַר יְיָ:

ואמרתם הנה מתלאה - הנה בהמה כחושה ואנו עניים ואין יכלת להשיג למבחר נדרים. וכן תירגם יונתן: הא דאייתינא מליאותנא. **והפחתם אותו** - זו אחת מאחת עשרה תיבות של תיקון סופרים. והפחתם אותי נכתב, אלא שֶׁכִּינה הכתוב וכתבו: אותו. והפחתם - והדאבתם, לשון מפח נפש (איוב י"א, כ'). אותי - את שלחני.

(יד) {ס} וְאָרוּר נוֹכֵל וְיֵשׁ בְּעֶדְרוֹ זָכָר וְנֹדֵר וְזֹבֵחַ מָשְׁחָת לַאדֹנָי כִּי מֶלֶךְ גָּדוֹל אָנִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת וּשְׁמִי נוֹרָא בַּגּוֹיִם:

נוכל - מתנכל במרמה לבוא לפניי בדברי שקר לאמר אין לי טובה מזו. **ויש בעדרו זכר** - איל ההגון לעלה, והוא נודר וזובח משחת - בעל מום כמו משחתם בהם (ויקרא כ"ב, כ"ה).

יום שלישי // ו' ניסן

חומש - שלישי פרשת צו

(יא) {שלישי} {פ} וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יַקְרִיב לַיי:

וְדָא אוֹרָיְתָא דְּנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא דְּיִקְרֵיב קֳדָם יְיָ.

(יב) אִם עַל־תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיב| עַל־זֶבַח הַתּוֹדָה חַלֹּת מַצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן וְסֹלֶת מֻרְבֶּכֶת חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן:

אִם עַל תּוֹדְתָא יְקָרְבִּנֵיהּ וְיִקְרֵיב עַל נִכְסַת תּוֹדְתָא גְּרִיצָן פַּטִּירָן דְּפִילָן בְּמִשַׁח וְאֶסְפּוֹגִין פַּטִּירִין דְּמְשִׁיחִין בְּמִשַׁח וְסֹלֶת רְבִיכָא גְּרִיצָן דְּפִילָן בְּמִשַׁח.

(יב-יג) **אם על תודה יקריבנו** - אם על דבר הודאה, על נס שנעשה לו, כגון: יורדי הים, והולכי מדברות, וחבושי בית האסורין, וחולה שנתרפא שהם צריכין להודות, וכתוב בהן: יודו לי"י חסדו ויזבחו זבחי תודה (תהלים ק"ז, כ"א-כ"ב). אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה שמן, וטעונות לחם האמור בעניין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה כמו שמפורש כאן. והקריב על זבח התודה. ארבעה מיני לחם: חלות ורקיקין ורבוכה, שלשה מיני מצה, וכתיב: על חלות לחם חמץ (ויקרא ז', י"ג). וכל מין ומין עשר חלות, כך מפורש במנחות (בבלי מנחות ע"ו:-ע"ז.), ושעורן חמש סאין ירושלמיות, שהן שש מדבריות, עשרים עשרון. **מורבכת** - לחם חלוט ברותחין כל צרכו.

(יג) עַל־חַלַּת לֶחֶם חָמֵץ יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל־זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו:

עַל גְּרִיצָן דִּלְחֵים חֲמִיעַ יְקָרֵיב קוּרְבָּנֵיהּ עַל נִכְסַת תּוֹדַת קוּדְשׁוֹהִי.

[ביאור לפסוק זה כלול בביאור פסוק יב]

(יג) **יקריב קרבנו על זבח** - מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף, ליפסל ביוצא ובטבול יום, ומלצאת לחולין בפדיון עד שישחט הזבח.

(יד) וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל־קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיי לַכֹּהֵן הַזֹּרֵק אֶת־דַּם הַשְּׁלָמִים לּוֹ יִהְיֶה:

וְיִקְרֵיב מִנֵּיהּ חַד מִכָּל קוּרְבָּנָא אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ לְכָהֲנָא דְּיִזְרוֹק יָת דַּם נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא דִּילֵיהּ יְהֵי.

אחד מכל קרבן - לחם אחד מכל מין יתן תרומה לכהן העובד עבודתה. והשאר נאכל לבעלים, ובשרה לבעלים חוץ מחזה ושוק שבה, כמו שמפורש למטן, תנופת חזה ושוק בשלמים, והתודה קרויה שלמים.

(טו) וּבְשַׂר זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ יֵאָכֵל לֹא־יַנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר:

וּבְשַׂר נִכְסַת תּוֹדַת קוּדְשׁוֹהִי בְּיוֹם קוּרְבָּנֵיהּ יִתְאֲכִיל לָא יַצְנַע מִנֵּיהּ עַד צַפְרָא.

ביום קרבנו יאכל - וכזמן בשרה זמן לחמה. **ובשר זבח תודת שלמיו** - יש כאן רבויין, לרבות חטאת ואשם ואיל נזיר וחגיגת ארבעה עשר, שיהו נאכלין ליום ולילה. **לא יניח ממנו עד בקר** - אוכל הוא כל הלילה. אם כן למה אמרו עד חצות? כדי להרחיק אדם מן העבירה.

(טז) וְאִם־נֶדֶר| אֹו נְדָבָה זֶבַח קָרְבָּנֹו בְּיֹום הַקְרִיב�ֹו אֶת־זִבְחֹו יֵאָכֵל וּמִמָּחֳרָת וְהַנֹּותָר מִמֶּנּוּ יֵאָכֵל:

וְאִם נִדְרָא אוֹ נְדַבְתָּא נִכְסַת קוּרְבָּנֵיהּ בְּיוֹמָא דְּיקָרֵיב יָת נִכְסָתֵיהּ יִתְאֲכִיל וּבְיוֹמָא דְּבָתְרוֹהִי וּדְיִשְׁתְּאַר מִנֵּיהּ יִתְאֲכִיל.

ואם נדר או נדבה - שלא הביאה על הודאה של נס. אינה טעונה לחם, ונאכלת לשני ימים, כמו שמפורש בעניין. **וממחרת והנותר ממנו** - בראשון יאכל, וי״ו זו יתירה היא, ויש כמוה הרבה במקרא, כגון: אלה בני צבעון ואיה וענה (בראשית ל״ו, כ״ד), תת וקדש וצבא מרמס (דניאל ח׳, י״ג).

(יז) וְהַנֹּותָר מִבְּשַׂר הַזֶּבַח בַּיֹּום הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף:

וּדְיִשְׁתְּאַר מִבְּשַׂר נִכְסְתָּא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוּרָא יִתּוֹקַד.

(יח) וְאִם הֵאָכֹל ֵיאָכֵל מִבְּשַׂר־זִבְחֹו שְׁלָמָיו בַּיֹּום הַשְּׁלִישִׁי ֹלֹא יֵרָצֶה ֹהַמַּקְרִיב אֹתֹו לֹא יֵחָשֵׁב לֹו פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא:

וְאִם אִתְאֲכָלָא יִתְאֲכִיל מִבְּשַׂר נִכְסַת קוּדְשׁוֹהִי בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה לָא יְהֵי לְרַעֲוָא דְּמְקָרֵיב יָתֵיהּ לָא יִתְחֲשֵׁיב לֵיהּ מְרַחַק יְהֵי וְאֶנָשׁ דְּייכוֹל מִנֵּיהּ חוֹבֵיהּ יְקַבֵּיל.

ואם האכול יאכל וגו׳ - במחשב בשחיטה לאוכלו בשלישי הכתוב מדבר. או אכל ממנו בשלישי יפסל למפרע? תלמוד לומר: המקריב לא יחשב - בשעת הקרבה הוא נפסל ואינו נפסל בשלישי. וכך פירשו: בשעת הקרבתו לא תעלה זו במחשבה, ואם חשב פגול יהיה. **והנפש האוכלת ממנו** - אפילו בתוך הזמן, עונה תשא.

(יט) וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר־יִגַּע בְּכָל־טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר כָּל־טָהֹור יֹאכַל בָּשָׂר:

וּבְשַׂר קוּדְשָׁא דְּיִקְרַב בְּכָל מְסָאַב לָא יִתְאֲכִיל בְּנוּרָא יִתּוֹקַד וּבְשַׂר קוּדְשָׁא כָּל דְּיִדְכֵּי לְקוּדְשָׁא יֵיכוֹל בְּשַׂר קוּדְשָׁא.

והבשר - של קדש שלמים, אשר יגע בכל טמא לא יאכל. **והבשר** - לרבות אבר שיצא מקצתו, שהפנימי מותר. **כל טהור יאכל בשר** - מה תלמוד לומר? לפי שנאמר: ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל (דברים י״ב, כ״ז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הבעלים, לכך נאמר: כל טהור יאכל בשר.

(כ) וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיְיָ וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ:

וְאֶנָשׁ דְּיֵיכוֹל בִּשְׂרָא מִנִּכְסַת קוּדְשַׁיָּא דְּקֻדָּם יְיָ וּסְאוֹבְתֵּיהּ עֲלוֹהִי וְיִשְׁתֵּיצֵי אֱנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהּ.

וטומאתו עליו - בטומאת הגוף הכתוב מדבר. אבל טהור שאכל טמא אינו ענוש כרת, אלא אזהרה: והבשר אשר יגע וכו' (ויקרא ז', י"ט). ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אבל חכמים למדוה בגזירה שוה. שלש כריתות אמורים באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשום רבותינו בשבועות (בבלי שבועות ז'.): אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו.

(כא) וְנֶפֶשׁ כִּי־תִגַּע בְּכָל־טָמֵא בְּטֻמְאַת אָדָם אוֹ | בִּבְהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּכָל־שֶׁקֶץ טָמֵא וְאָכַל מִבְּשַׂר־זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיְיָ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ:

וְאֶנָשׁ אֲרֵי יִקְרַב בְּכָל מְסָאַב בְּסוֹאֲבַת אֱנָשָׁא אוֹ בִּבְעִירָא מְסָאֲבָא אוֹ בְּכָל שְׁקִיץ מְסָאַב וְיֵיכוֹל מִבְּשַׂר נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא דְּקֻדָּם יְיָ וְיִשְׁתֵּיצֵי אֱנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהּ.

(כב) {פ} וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(כג) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל־חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ:

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר כָּל תְּרַב תּוֹר וְאִמַּר וְעֵז לָא תֵיכְלוּן.

(כד) וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יֵעָשֶׂה לְכָל־מְלָאכָה וְאָכֹל לֹא תֹאכְלֻהוּ:

וּתְרַב נְבִילָא וּתְרַב תְּבִירָא יִתְעֲבֵיד לְכָל עֲבִידָא וּמֵיכָל לָא תֵיכְלוּנֵיהּ.

יעשה לכל מלאכה - בא ולימד על החלב שאינו מטמא טומאת נבלות. **ואכול לא תאכלוהו** - אמרה תורה יבא איסור נבלה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבלה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור. והאומר אין איסור חל על איסור דריש: לא תאכלוהו - הוי מיעוט, לומר: כאן גזר בו, אבל בעלמא לא יחול איסור על חברו.

(כה) כִּי כָל־אֹכֵל חֵלֶב מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיב מִמֶּנָּה אִשֶּׁה לַיְיָ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמֶּיהָ:

אֲרֵי כָּל דְּיֵיכוֹל תַּרְבָּא מִן בְּעִירָא דְּיִקְרֵיב מִנַּהּ קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ וְיִשְׁתֵּיצֵי אֱנָשָׁא דְּיֵיכוֹל מֵעַמֵּיהּ.

(כו) וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לָעוֹף וְלַבְּהֵמָה:

וְכָל דְּמָא לָא תֵיכְלוּן בְּכֹל מוֹתְבָנֵיכוֹן דְּעוֹפָא וְדִבְעִירָא.

לעוף ולבהמה - פרט לדם דגים וחגבים. **בכל מושבתיכם** - לפי שהיא חובת הגוף, ואינה חובת קרקע, נוהגת בכל מושבות. ובמסכת קדושין בפרק ראשון (בבלי קידושין ל״ז.-:) מפרש למה הוצרך לומר.

(כז) כָּל־נֶ֔פֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַ֥ל כָּל־דָּ֖ם וְנִכְרְתָ֣ה הַנֶּ֑פֶשׁ הַהִ֥וא מֵעַמֶּ֖יהָ׃

כָּל אֱנָשׁ דְּיֵיכוֹל כָּל דַּם וְיִשְׁתֵּיצֵי אֱנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהּ.

(כח) {פ} וַיְדַבֵּ֥ר יְ אֶל־מֹשֶׁ֖ה לֵאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(כט) דַּבֵּ֞ר אֶל־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ לֵאמֹ֔ר הַמַּקְרִ֥יב אֶת־זֶ֛בַח שְׁלָמָ֖יו לַיְ יָבִ֣יא אֶת־קָרְבָּנ֔וֹ לַיְ מִזֶּ֖בַח שְׁלָמָֽיו׃

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר דְּמְקָרֵיב יָת נִכְסַת קוּדְשׁוֹהִי קֳדָם יְ יַיְתֵי יָת קוּרְבָּנֵיהּ לְקֳדָם יְ מִנִּכְסַת קוּדְשׁוֹהִי.

(ל) יָדָ֣יו תְּבִיאֶ֔נָה אֵ֖ת אִשֵּׁ֣י יְ אֶת־הַחֵ֣לֶב עַל־הֶחָזֶ֔ה יְבִיאֶ֥נּוּ אֵ֛ת הֶחָזֶ֖ה לְהָנִ֣יף אֹת֑וֹ תְּנוּפָ֥ה לִפְנֵי־יְ׃

יְדוֹהִי תֵּיתְנָן יָת קוּרְבְּנָיָא דַּיְ יָת תַּרְבָּא עַל חַדְיָא יַיְתֵינֵיהּ יָת חַדְיָא לְאָרָמָא יָתֵיהּ אֲרָמָא קֳדָם יְ.

ידיו תביאינה את אשי י״י - שיהא יד הבעלים מלמעלה, והחלב והחזות נתונין בה, ויד כהן מלמטה ומניפין. **את אשי י״י** - ומה הן האשים? את החלב על החזה יביאנו - כשמביאו מבית המטבחים נותן חלב על החזה, כשנותנו ליד המניף נמצא החזה למעלה והחלב מלמטה, וזהו האמור במקום אחר: שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף (ויקרא י׳, ט״ו). ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא חזה מלמטה, וזהו שנאמר: וישימו החלבים על החזות ויקטר החלבים המזבחה (ויקרא ט׳, כ׳). למדנו: שלשה כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (בבלי מנחות ס״ב.). **את החלב על החזה יביאנו** - ואת החזה למה מביא? להניף אותו מביאו, ולא שיהא הוא מן האשים. לפי שנאמר: את אשי י״י את החלב על החזה, יכול שיהא אף חזה לאשים, לכך נאמר: ואת החזה להניף.

(לא) וְהִקְטִ֥יר הַכֹּהֵ֖ן אֶת־הַחֵ֑לֶב הַמִּזְבֵּ֔חָה וְהָיָ֥ה הֶחָזֶ֖ה לְאַהֲרֹ֥ן וּלְבָנָֽיו׃

וְיַסֵּיק כָּהֲנָא יָת תַּרְבָּא לְמַדְבְּחָא וִיהֵי חַדְיָא לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי.

והקטיר הכהן החלב, ואחר כך: והיה החזה לאהרן - למדנו שאין הבשר נאכל בעוד שהאמורים למטה מן המזבח.

(לב) וְאֵת֙ שׁ֣וֹק הַיָּמִ֔ין תִּתְּנ֥וּ תְרוּמָ֖ה לַכֹּהֵ֑ן מִזִּבְחֵ֖י שַׁלְמֵיכֶֽם׃

וְיָת שָׁקָא דִּימִינָא תִּתְּנוּן אַפְרָשׁוּתָא לְכָהֲנָא מִנִּכְסַת קוּדְשֵׁיכוֹן.

שוק - מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש, עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך.

(לג) הַמַּקְרִ֞יב אֶת־דַּ֣ם הַשְּׁלָמִ֗ים וְאֶת־הַחֵ֙לֶב֙ מִבְּנֵ֣י אַהֲרֹ֔ן לְ֥וֹ תִהְיֶ֖ה שׁ֣וֹק הַיָּמִ֑ין לְמָנָֽה׃

דְּמַקְרֵיב יָת דַּם נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא וְיָת תַּרְבָּא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילֵיהּ תְּהֵי שָׁקָא דְּיַמִּינָא לֶחְלָק.

המקריב את דם השלמים - מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלביו, יצא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטר חלבים שאין חולק בבשר.

(לד) כִּ֣י ׀ אֶת־חֲזֵ֣ה הַתְּנוּפָ֗ה וְאֵת֙ שׁ֣וֹק הַתְּרוּמָ֔ה לָקַ֖חְתִּי מֵאֵ֣ת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵ֑ל מִזִּבְחֵ֣י שַׁלְמֵיהֶ֗ם וָאֶתְּנֵ֤ן אֹתָם֙ לְאַהֲרֹ֣ן הַכֹּהֵ֔ן וּלְבָנָ֖יו לְחָ֣ק־עוֹלָ֑ם מֵאֵ֖ת בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃

אֲרֵי יָת חַדְיָא דַּאֲרָמוּתָא וְיָת שָׁקָא דְּאַפְרָשׁוּתָא נְסֵיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנִּכְסַת קוּדְשֵׁיהוֹן וְיַהֲבִית יָתְהוֹן לְאַהֲרֹן כָּהֲנָא וּלְבְנוֹהִי לְקָיְמָ עָלַם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

תנופה ותרומה - מוליך ומביא מעלה ומוריד.

(לה) זֹ֣את מִשְׁחַ֣ת אַהֲרֹ֗ן וּמִשְׁחַ֙ת בָּנָ֔יו מֵאִשֵּׁ֖י יְיָ֑ בְּי֗וֹם הִקְרִ֛יב אֹתָ֥ם לְכַהֵ֖ן לַיְיָ׃

דָּא רְבוּת אַהֲרֹן וּרְבוּת בְּנוֹהִי מְקוּרְבָּנָיָא דַּייָ בְּיוֹמָא דְּיִקָּרְבוּן יָתְהוֹן לְשַׁמָּשָׁא קֳדָם יְיָ.

(לו) אֲשֶׁ֣ר ׀ צִוָּ֣ה יְהוָ֗ה לָתֵ֤ת לָהֶם֙ בְּי֣וֹם מָשְׁחוֹ֔ אֹתָ֖ם מֵאֵ֣ת בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל חֻקַּ֥ת עוֹלָ֛ם לְדֹרֹתָֽם׃

דְּפַקֵּיד יְיָ לְמִתַּן לְהוֹן בְּיוֹמָא דְּיִרְבּוֹן יָתְהוֹן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְיָם עָלַם לְדָרֵיהוֹן.

(לז) זֹ֣את הַתּוֹרָ֗ה לָעֹלָה֙ לַמִּנְחָ֣ה וְלַחַטָּ֔את וְלָאָשָׁ֖ם וְלַמִּלּוּאִ֑ים וּלְזֶ֖בַח הַשְּׁלָמִֽים׃

דָּא אוֹרָיְתָא לַעֲלָתָא לְמִנְחָתָא וּלְחַטָּתָא וּלְאֲשָׁמָא וּלְקוּרְבָּנָיָא וּלְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא.

ולמלואים - ליום חנוך הכהונה.

(לח) אֲשֶׁ֣ר צִוָּ֣ה יְיָ אֶת־מֹשֶׁ֗ה בְּהַ֙ר סִינָ֔י בְּי֗וֹם צַוֹּתֹ֛ו אֶת־בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל לְהַקְרִ֣יב אֶת־קָרְבְּנֵיהֶ֑ם לַיְיָ֙ בְּמִדְבַּ֣ר סִינָֽי׃

דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה בְּטוּרָא דְּסִינָי בְּיוֹמָא דְּפַקֵּיד יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקָרָבָא יָת קוּרְבָּנְהוֹן קֳדָם יְיָ בְּמַדְבְּרָא דְּסִינָי.

תהלים - פרקים ל"ה-ל"ח

תניא - פרק ל"ז

כי מי שדעתו יפה לדעת את ה' ולהתבונן בגדולתו ית' ולהוליד מבינתו יראה עילאה במוחו ואהבת ה' בחלל הימני שבלבו להיות נפשו צמאה לה' לדבקה בו ע"י קיום התורה והמצות שהן המשכת והארת אור א"ס ב"ה על נפשו לדבקה בו ובכוונה זו הוא לומד ומקיים המצות וכן בכוונה זו מתפלל ומברך הרי כוונה זו על ד"מ כמו נשמת המדבר שהוא בעל שכל ובחירה ובדעת ידבר ומי שדעתו קצרה לידע ולהתבונן בגדולת א"ס ב"ה להוליד האהבה מבינתו בהתגלות לבו וכן היראה במוחו ופחד ה' בלבו

רק שזוכר ומעורר את האהבה הטבעית המסותרת בלבו ומוציאה מההעלם והסתר הלב אל הגילוי במוח עכ"פ שיהיה רצונו שבמוחו ותעלומות לבו מסכים ומתרצה בריצוי גמור באמת לאמיתו למסו' נפשו בפועל ממש על יחוד ה' כדי לדבק' בו נפשו האלהית ולבושיה ולכללן ביחודו ואחדותו שהוא רצון העליון המלובש בת"ת ובקיום המצות כנ"ל וגם היראה כלולה בה לקבל מלכותו שלא למרוד בו ח"ו ובכוונה זו הוא סור מרע ועושה טוב ולומד ומתפלל ומברך בפירוש המלות לבדו בלא דחילו ורחימו בהתגלות לבו ומוחו הרי כוונה זו עד"מ כמו נשמת החי שאינו בעל שכל ובחירה וכל מדותיו שהן יראתו מדברים המזיקים אותו ואהבתו לדברים הנאהבים אצלו הן רק טבעיים אצלו ולא מבינתו ודעתו וכך הן על ד"מ היראה והאהבה הטבעיות המסותרות בלב כל ישראל כי הן ירושה לנו מאבותינו וכמו טבע בנפשותינו כנז"ל:

לוח היום־יום

ו' ניסן

נוסח ויהי בנסוע: וכרצון כל עמך בית ישראל.

כינוי משפחה של רבינו הזקן: ברוכאוויטש.

כינוי משפחה של בנו אדמו"ר [אדוננו מורנו ורבינו] האמצעי: שניאורי.

כינוי משפחה של הצ"צ [הצמח צדק]: שניאורסאהן.

נ"ך יומי – מלאכי פרק ב'

(א) וְעַתָּה אֲלֵיכֶם הַמִּצְוָה הַזֹּאת הַכֹּהֲנִים:

אליכם הכהנים אני מצוה המצוה הזאת - שלא תקריבו אלה על מזבחי.

(ב) אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ וְאִם־לֹא תָשִׂימוּ עַל־לֵב לָתֵת כָּבוֹד לִשְׁמִי אָמַר יְ צְבָאוֹת וְשִׁלַּחְתִּי בָכֶם אֶת־הַמְּאֵרָה וְאָרוֹתִי אֶת־בִּרְכוֹתֵיכֶם וְגַם אֲרוֹתִיהָ כִּי אֵינְכֶם שָׂמִים עַל־לֵב:

וארותי - וקללתי את ברכותיכם מה שצריך לברך לכם הדגן והתירוש והיצהר. **וגם ארותיה** - ובאמת אין לתלות הדבר על תנאי שתליתי באם לא תשמעו, כי ידעתי כי אתם לא תשמעו, לפיכך אני מעתה ארותיה.

(ג) הִנְנִי גֹעֵר לָכֶם אֶת־הַזֶּרַע וְזֵרִיתִי פֶּרֶשׁ עַל־פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם וְנָשָׂא אֶתְכֶם אֵלָיו׃

וזיריתי פרש - של בהמות חגיכם על פניכם - כלומר לא תקבלו מאתי שכר כי אם לרעה ולבשת פניכם ואגעור לכם את זרע השדה. **ונשא אתכם אליו** - פרש בהמות קרבנותיכם ישא אתכם אליו להיות זוללים ונבזים כמוהו.

(ד) וִידַעְתֶּם כִּי שִׁלַּחְתִּי אֲלֵיכֶם אֶת הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִהְיוֹת בְּרִיתִי אֶת־לֵוִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת׃

להיות בריתי את לוי - שאני חפץ שתתקיימו אתי בברית שכרתי לשבט לוי.

(ה) בְּרִיתִי| הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם וָאֶתְּנֵם־לוֹ מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי וּמִפְּנֵי שְׁמִי נִחַת הוּא׃

החיים והשלום - שנאמר לפנחס את בריתי שלום (במדבר כ"ה, י"ב), והובטח לו ולזרעו אחריו (במדבר כ"ה, י"ג), הרי שיהא זרעו בחיים. **ואתנם לו** - שיקבלם במורא וכן עשה ויראני. [**נחת** - לשון חתת, נתיירא.]

(ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ וְעַוְלָה לֹא־נִמְצָא בִשְׂפָתָיו בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הָלַךְ אִתִּי וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן׃

בשלום ובמישור הלך אתי - אהרן ואלעזר ופנחס וכן במעשה העגל השיבו כל שבטם מעון, שנאמר ויאספו אליו כל בני לוי (שמות ל"ב, כ"ו).

(ז) כִּי־שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ־דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מַלְאַךְ יְיָ־צְבָאוֹת הוּא׃

כי שפתי כהן ישמרו דעת - עליהם מוטל לשמור דעת למה שהרי תורה יבקשו מפיהו, שכבר דבר זה מסור להם: יורו משפטיך ליעקב (דברים ל"ג, י'). **כי מלאך** - שלוחו של הקב"ה הוא - כמלאכי השרת, לשרת לפניו וליכנס לפנים במחיצתו.

(ח) וְאַתֶּם סַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ הִכְשַׁלְתֶּם רַבִּים בַּתּוֹרָה שִׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ (ט) וְגַם־אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים וּשְׁפָלִים לְכָל־הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת־דְּרָכַי וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה׃ (י) {פ} הֲלוֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ מַדּוּעַ נִבְגַּד אִישׁ בְּאָחִיו לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ׃

לחלל ברית אבותינו - ברית שכרת הקב"ה עם אבותינו בסיני.

(יא) בָּגְדָה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נֶעֶשְׂתָה בְיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלָ͏ִם כִּי | חִלֵּל יְהוּדָה קֹדֶשׁ יְ אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל בַּת־אֵל נֵכָר:

כי חלל יהודה - את עצמו שהיה קדש לי"י ראשית תבואתו (ירמיהו ב', ג'). **ובעל בת אל נכר** - שנשאו נשים נכריות בבבל ואפילו הכהנים כמו שמפורש בספר עזרא (עזרא ט', א'-ב') ורבותינו אמרו (בבלי מגילה ט"ו.): מלאכי זה עזרא.

(יב) יַכְרֵת יְ לָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָּהּ עֵר וְעֹנֶּה מֵאָהֳלֵי יַעֲקֹב וּמַגִּישׁ מִנְחָה לַיְיָ צְבָאוֹת:

ער ועונה - ער בחכמים ועונה בתלמידים. ער - לשון אדם חריף. **ומגיש מנחה** - ואם כהן הוא לא יהא לו בן מגיש מנחה.

(יג) {פ} וְזֹאת שֵׁנִית תַּעֲשׂוּ כַּסּוֹת דִּמְעָהּ אֶת־מִזְבַּח יְ בְּכִי וַאֲנָקָה מֵאֵין עוֹד פְּנוֹת אֶל־הַמִּנְחָה וְלָקַחַת רָצוֹן מִיֶּדְכֶם:

שנית תעשו - הראשנה שהוכחתי הרבה היא קשה ישראל שנשא גויה ואפילו הוא פנוי, וזאת שנית קשה ממנה שהנשואי ישראליות נשאו עליהם את הנכריות לפי שנתפחמו ישראליות ברעב ובגולה ונתגנו עליהם, והיה מושיבה בביתו צָדוּ ובאלמנות חיות והנכרית היתה גברת. **כסות דמעה את מזבח י"י** - שהיו באות לפני המזבח ובוכות לפניו ואומרות מה חטאנו ומה מצאו אנשינו בנו עול הננו לפני המזבח להבדק כסוטות. **מאין עוד פנות וגו'** - עד שאינכם כדי שאפנה אל מנחתכם ולקחת ריצוי מידכם. **אנקה** - לשון אנחה שאדם מצטער בלבו, דֶמוֹנִישִׁימֶנט. ואב לכולם האנק דום (יחזקאל כ"ד, י"ז). ואם אנקה לשון צעקה, היכן הדממה. ותרגומו: דמדנקין, וכן תרגום ונקוטתם בפניכם (יחזקאל כ':מ"ג, ל"ו, ל"א) ותדנקון, לשון אדם הנוהם ומצטער בעצמו.

(יד) וַאֲמַרְתֶּם עַל־מָּה עַל כִּי־יְ הֵעִיד בֵּינְךָ וּבֵין | אֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בָּגַדְתָּה בָּהּ וְהִיא חֲבֶרְתְּךָ וְאֵשֶׁת בְּרִיתֶךָ: (טו) וְלֹא־אֶחָד עָשָׂה וּשְׁאָר רוּחַ לוֹ וּמָה הָאֶחָד מְבַקֵּשׁ זֶרַע אֱלֹהִים וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם וּבְאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אַל־יִבְגֹּד:

ולא [זוג] אחד עשאו - הקב"ה לאדם וחוה תחלה. **ושאר** - הרוחות והנפשות לו היו, מאדם הראשון יצאו כולם. **ומה האחד** - האחד שבזוג מבקש למצוא עלילת עון לאשתו בת זוגו שהיא זרע אלהים - מה הוא תובעה שמבזה אותה, זהו לשון תרגומו של יונתן. אלא שיונתן פירש: ומה האחד מבקש כי אם זרע אלהים. והפירוש נכון אם לא שהאחד נקוד בטעם זקף ניתֵק טעם הזקף את תיבת מבקש מלהתחבר עם ומה האחד וסמכו אצל זרע אלהים. ויש פותרים על פי האגדה: שנתקבצו נשואי הנכריות אצל הנביא, אמרו לו: ולא אברהם עשה כן שנשא את הגר על אשתו. אמר להם: ושאר רוח לו - לא דעתו כדעתכם, לא נתן בה עיניו, דעת אחרת היתה לו. אמרו לו ומה האחד מבקש - מה היתה דעתו? אמר להם: להיות לו זרע אלהים. ותרגומו של יונתן הוכשר בעיניי,

שלא מצינו לא במקרא ולא במשנה שאר משמש לשון אחר אלא במקום שאדם יכול לפרשו בלשון שיריים, כגון אכלה ומדקה ושארא ברגלה רפסא (דניאל ז', ז') ובלשון משנה (בבלי סנהדרין ס"ז.): ושאר כל חייבי מיתות - חוץ מאותה שפירש, אבל לשון שאַחֵר משמש, אין שאר משמש. **ונשמרתם ברוחכם** - ובאשת נעוריך אל יבגוד - רוחך.

(טז) כִּי־שָׂנֵא שַׁלַּח אָמַר יְ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכִסֶּה חָמָס עַל־לְבוּשׁוֹ אָמַר יְ צְבָאוֹת וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם וְלֹא תִבְגֹּדוּ׃

כי שנא שלח - אם שנאת, שלח אותה בגט ותנשא לאחר. **וכסה חמס על לבושו** - אבל זאת כלום הוגנת לעשות שתפרוס עליה טליתך להחזיקה לך כאשתך והחמס פַּרוש על אותה טלית שבלבך עליה שנאה ואתה מקניטה ומצערה תמיד.

(יז) {פ} הוֹגַעְתֶּם יְ בְּדִבְרֵיכֶם וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה הוֹגָעְנוּ בֶּאֱמָרְכֶם כָּל־עֹשֵׂה רָע טוֹב| בְּעֵינֵי יְ וּבָהֶם הוּא חָפֵץ אוֹ אַיֵּה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט׃

באמרכם כל עשה רע וגו' או איה אלהי המשפט - לפי שאתם רואים דרך רשעים צלחה וצדיקים מעונים ונכשלים, אתם אומרים בלבבכם אחת משני דברים הללו הוא: או כל עושה רע טוב בעיניו, או אין דין ואין דיין ליפרע. וכן פתרון לשון המקרא כל עושי רע טוב בעיניו לכך הוא מצליח אותם או אם אין זאת איה אלהי המשפט שאינו נפרע מהם.

יום רביעי - ז' ניסן

חומש - רביעי פרשת צו

(א) {רביעי} {פ} וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(ב) קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת| פַּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת סַל הַמַּצּוֹת:

קָרֵיב יָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ וְיָת לְבוּשַׁיָּא וְיָת מִשְׁחָא דִּרְבוּתָא וְיָת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא וְיָת תְּרֵין דְּכְרִין וְיָת סַלָּא דְּפַטִּירַיָּא.

קח את אהרן - פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר בתורה. **קח את אהרן** - קחנו בדברים ומשכהו. **ואת פר החטאת ואת שני האלים וכו'** - אלו האמורים בעניין צוואת המלואים, באתה תצוה (שמות כ"ט), ועכשיו ביום ראשון למלואים חזר וזירזו בשעת מעשה.

(ג) וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

וְיָת כָּל כְּנִשְׁתָּא כְּנוֹשׁ לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא.

הקהל אל פתח אהל מועד - זה אחד מן המקומות שהחזיק המועט את המרובה.

(ד) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֹתוֹ וַתִּקָּהֵל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָתֵיהּ וְאִתְכְּנִישַׁת כְּנִשְׁתָּא לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא.

(ה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ לַעֲשׂוֹת:

וַאֲמַר מֹשֶׁה לִכְנִשְׁתָּא דֵּין פִּתְגָמָא דְּפַקֵּיד יְיָ לְמֶעֱבַד.

זה הדבר - דברים שתראו שאני עושה לפניכם צוני הקדוש ברוך הוא לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל העניין הזה פרשתי בואתה תצוה (רש"י שמות כ"ט).

(ו) וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחַץ אֹתָם בַּמָּיִם:

וְקָרֵיב מֹשֶׁה יָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹהִי וְאַסְחִי יָתְהוֹן בְּמַיָּא.

(ז) וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֻּתֹּנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בָּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְּעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֵפֹד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד וַיֶּאְפַּד לוֹ בּוֹ:

וְיָהַב עֲלוֹהִי יָת כְּתוּנָא וְזָרִיז יָתֵיהּ בְּהֶמְיָנָא וְאַלְבֵּישׁ יָתֵיהּ יָת מְעִילָא וְיָהַב עֲלוֹהִי יָת אֵיפוֹדָא וְזָרִיז יָתֵיהּ בְּהֶמְיַן אֵיפוֹדָא וְאַתְקֵין לֵיהּ בֵּיהּ.

(ח) וַיָּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּים:

וְשַׁוִּי עֲלוֹהִי יָת חוּשְׁנָא וְיָהַב בְּחוּשְׁנָא יָת אוּרַיָּא וְיָת תּוּמַיָּא.

את האורים - כתב של שם המפורש.

(ט) וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוּל פָּנָיו אֵת צִיץ הַזָּהָב נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה:

וְשַׁוִּי יָת מַצְנַפְתָּא עַל רֵישֵׁיהּ וְשַׁוִּי עַל מַצְנַפְתָּא לָקָבֵיל אַפּוֹהִי יָת צִיצָא דְּדַהֲבָא כְּלִילָא דְּקוּדְשָׁא כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה.

וישם על המצנפת - פתילי התכלת הקבועין בציץ נותן על המצנפת, נמצא הציץ תלוי במצנפת.

(י) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:

וּנְסִיב מֹשֶׁה יָת מִשְׁחָא דְּרְבוּתָא וְרַבִּי יָת מַשְׁכְּנָא וְיָת כָּל דְּבֵיהּ וְקַדֵּישׁ יָתְהוֹן.

(יא) וַיַּז מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדְּשָׁם:

וְאַדֵּי מִנֵּיהּ עַל מַדְבְּחָא שְׁבַע זִמְנִין וְרַבִּי יָת מַדְבְּחָא וְיָת כָּל מָנוֹהִי וְיָת כִּיּוֹרָא וְיָת בְּסִיסֵיהּ לְקַדָּשׁוּתְהוֹן.

ויז ממנו על המזבח - לא ידעתי היכן נצטוה בהזאות הללו.

(יב) וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ:

וַאֲרִיק מִמִּשְׁחָא דְּרְבוּתָא עַל רֵישָׁא דְּאַהֲרֹן וְרַבִּי יָתֵיהּ לְקַדָּשׁוּתֵיהּ.

ויצק, וימשח - כתחלה יוצק על ראשו, ואחר כך נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה.

(יג) וַיִּקְרֵ֤ב מֹשֶׁה֙ אֶת־בְּנֵ֣י אַהֲרֹ֔ן וַיַּלְבִּשֵׁ֥ם כֻּתֹנֹ֖ת וַיַּחְגֹּ֣ר אֹתָ֑ם וַאֲבְנֵ֥ט וַיַּחֲבֹ֖שׁ לָהֶ֑ם מִגְבָּעֹ֥ות כַּאֲשֶׁ֖ר צִוָּ֥ה יְיָ אֶת־מֹשֶֽׁה׃

וְקָרֵיב מֹשֶׁה יָת בְּנֵי אַהֲרֹן וְאַלְבֵּישִׁנּוּן כְּתוּנִין וְזָרֵיז יָתְהוֹן הִמְיָנִין וְאַתְקֵין לְהוֹן קוֹבְעִין כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה.

ויחבש - לשון קשירה.

תהלים - פרקים ל"ט-מ"ג

תניא – פרק ל"ט

פרק לט ומפני זה ג"כ נקראים המלאכים בשם חיות ובהמות כדכתי' ופני אריה אל הימין וגו' ופני שור מהשמאל וגו' לפי שאינם בעלי בחירה ויראתם ואהבתם היא טבעית להם כמ"ש בר"מ פ' פנחס ולכן מעלת הצדיקים גדולה מהם כי מדור נשמות הצדיקים הוא בעולם הבריאה ומדור המלאכי' בעולם היצירה:

הגה"ה (והיינו בסתם מלאכים אבל יש מלאכים עליונים בעולם הבריאה שעבודתם בדחילו ורחימו שכליים כמ"ש בר"מ שם שיש שני מיני חיות הקדש טבעיים ושכליים וכמ"ש בע"ח):

וההבדל שביניהם הוא כי בעולם היצירה מאירות שם מדותיו של א"ס ב"ה לבדן שהן אהבתו ופחדו ויראתו כו'. וכמ"ש [בתיקונים וע"ח] דשית ספירין מקננין ביצירה ולכן זאת היא עבודת המלאכים תמיד יומם ולילה לא ישקוטו לעמוד ביראה ופחד וכו' והיינו כל מחנה גבריאל שמהשמאל ועבודת מחנה מיכאל היא האהבה כו'. אבל בעולם הבריאה מאירות שם חכמתו ובינתו ודעתו של א"ס ב"ה שהן מקור המדות ואם ושרש להן וכדאיתא בתיקונים דאימא עילאה מקננא בתלת ספירן בכרסיא שהוא עולם הבריאה ולכן הוא מדור נשמות הצדיקים עובדי ה' בדחילו ורחימו הנמשכות מן הבינה ודעת דגדולת א"ס ב"ה שאהבה זו נקרא רעותא דלבא כנ"ל ומרעותא דלבא נעשה לבוש לנשמה בעולם הבריאה שהוא גן עדן העליון כדלקמן וכמ"ש בזהר ויקהל

לוח היום־יום

ז' ניסן

כל נשמה יש לה עבודה פרטית במוחין ומדות כפי טבעה וענינה. וכתיב מאויבי תחכמני, מההטיות הרעות שמרגיש במדותיו הטבעיות, מזה מתחכם ויודע איך לכלכל תקון מדותיו ושעבוד הכחות שלו בעבודת השי"ת [השם יתברך].

נ"ך יומי – מלאכי פרק ג'

(א) הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה־דֶרֶךְ לְפָנָי וּפִתְאֹם יָבוֹא אֶל־הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן| אֲשֶׁר־אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר־אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה־בָּא אָמַר יְ צְבָאוֹת:

הנני שולח מלאכי - לבער את הרשעים. **ומלאך הברית** - נוקם נקם ברית. **ופנה דרך** - מן הרשעים. **האדון אשר אתם מבקשים** - אלהי המשפט.

(ב) וּמִי מְכַלְכֵּל אֶת־יוֹם בוֹאוֹ וּמִי הָעֹמֵד בְּהֵרָאוֹתוֹ כִּי־הוּא כְּאֵשׁ מְצָרֵף וּכְבֹרֵית מְכַבְּסִים:

ומי מכלכל - ומי יכיל, ומי יסבול. **ומי העומד** - מי יוכל לעמוד. **וכבורית מכבסים** - כבורית של מכבסים שמעביר את כל הכתם כך יעביר את כל הרשעה. **בורית** - עשב הוא שמעביר את הכתם, בלעז אַרְבֵּא שַׁווֹנַיֵירָא. ולשון בֹּרית - דבר המטהר והמצחצח, כמו: ברי לבב (תהלים ע"ג, א').

(ג) וְיָשַׁב מְצָרֵף וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְטִהַר אֶת־בְּנֵי־לֵוִי וְזִקַּק אֹתָם כַּזָּהָב וְכַכֶּסֶף וְהָיוּ לַיְיָ מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה:

וישב מצרף - יפנה מכל עסקיו להיות כצורף המצרף ומטהר כסף.

(ד) וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת: (ה) וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לַמִּשְׁפָּט וְהָיִיתִי| עֵד מְמַהֵר בַּמְכַשְּׁפִים וּבַמְנָאֲפִים וּבַנִּשְׁבָּעִים לַשָּׁקֶר וּבְעֹשְׁקֵי שְׂכַר־שָׂכִיר אַלְמָנָה וְיָתוֹם וּמַטֵּי־גֵר וְלֹא יְרֵאוּנִי אָמַר יְ צְבָאוֹת: (ו) כִּי אֲנִי יְ לֹא שָׁנֵיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם:

כי אני י"י לא שניתי - אף על פי שאני מאריך אפי לא שנת דעתי עלי מבראשנה לאהוב את הרע ולשנא את הטוב. **ואתם בני יעקב** - אף על פי שמתים אתם ברעתכם ולא גביתי מן הרשעים בחיים. **לא כְלִיתם** - אינכם כלים מלפניי והנחתי לי הנפשות לגבות מהם דיני בגיהנם. וכן תרגמו יונתן: ואתון דבית יעקב מְדַמַן דמאן דמאית בעלמא הדין דיניה פסוק כלומר אתם סבורים לומר דינו בטל שאין עוד ליפרע ממנו. ורבותינו פירשו (בבלי סוטה ט'.): לא שניתי - לא הכיתי אומה ושניתי בה, אבל אתכם העמדתי אחר פורעניות הרבה וחציי כלים ואתם אינכם כלים.

(ז) לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סַרְתֶּם מֵחֻקַּי וְלֹא שְׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם אָמַר יְ צְבָאוֹת וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה נָשׁוּב: (ח) הֲיִקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים אֹתִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה קְבַעֲנוּךָ הַמַּעֲשֵׂר וְהַתְּרוּמָה:

היקבע אדם - רבותינו פירשוהו (בבלי ראש השנה כ"ו:): לשון גזילה, [וכן חיברו דונש בלשון הערב] (ולשון ארמי הוא). **המעשר והתרומה** - שאתם גוזלים מן הכהנים ומן הלוים היא גזילתי.

(ט) בַּמְּאֵרָה אַתֶּם נֵאָרִים וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים הַגּוֹי כֻּלּוֹ:

במארה אתם נארים - על עון זה שאני שולח קללה במעשה ידיכם ואף על פי כן אותי אתם קובעים.

(י) הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־בֵּית הָאוֹצָר וִיהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחָנֻנִי נָא בָּזֹאת אָמַר יְ צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד־בְּלִי־דָי:

ויהי טרף בביתי - יהי מזון מצוי לשמשיי.

(יא) וְגָעַרְתִּי לָכֶם בָּאֹכֵל וְלֹא־יַשְׁחֵת לָכֶם אֶת־פְּרִי הָאֲדָמָה וְלֹא־תְשַׁכֵּל לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר יְ צְבָאוֹת:

וגערתי לכם באוכל - בחסיל ובגזם האוכל לכם את תבואת השדה והגפן.

(יב) וְאִשְּׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֵפֶץ אָמַר יְ צְבָאוֹת:

ארץ חפץ - ארץ שחפצי בה.

(יג) {פ} חָזְקוּ עָלַי דִּבְרֵיכֶם אָמַר יְ וַאֲמַרְתֶּם מַה־נִּדְבַּרְנוּ עָלֶיךָ: (יד) אֲמַרְתֶּם שָׁוְא עֲבֹד אֱלֹהִים וּמַה־בֶּצַע כִּי שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הָלַכְנוּ קְדֹרָנִית מִפְּנֵי יְ צְבָאוֹת:

שוא עבד אלהים - על חנם נַעבדנו כי לא נקבל שכר. **קדרנית** - בשפל רוח.

(טו) וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאַשְּׁרִים זֵדִים גַּם־נִבְנוּ עֹשֵׂי רִשְׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלֵטוּ:

ועתה אנחנו מאשרים - אנחנו עבדנוהו ושמרנו משמרתו ועתה רואים אנו הרשעים מצליחים עד כי מאשרים אנו אותם על מעשה רשעם. **גם בחנו אלהים** - לומר הֲנִראה מה יוכל לעשות לנו. **וימלטו** - מן הרעה ולא נכשלו.

(טז) אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְ וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְ וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

אז נדברו וגו' - אני משיב על דבריכם: אז בעשות הרשעים רשעם והטובים הילכו קדורנית מפניי, נדברו יראי י"י שלא לדבק במעשים הרעים. ואני לא נשתכחו דבריהם מלפניי אף על פי שאיני ממהר להשיב גמול כי הקשבתי ושמעתי וצויתי לכתוב להם ספר זכרון והיו לי דבריהם קיימים.

(יז) וְהָיוּ לִי אָמַר יְ צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סְגֻלָּה וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֹבֵד אֹתוֹ:

ליום אשר אני עושה סגלה - אשר אצרתי והנחתי לשלם בו גמוליי, ושם אראה אתכם מה בין צדיק לרשע (מלאכי ג', י"ח). **סגולה** - אוצר, אֵישטוֹוִי בלעז.

(יח) וְשַׁבְתֶּם֙ וּרְאִיתֶ֔ם בֵּ֥ין צַדִּ֖יק לְרָשָׁ֑ע בֵּ֚ין עֹבֵ֣ד אֱלֹהִ֔ים לַאֲשֶׁ֖ר לֹ֥א עֲבָדֽוֹ׃ (יט) {פ} כִּֽי־הִנֵּ֤ה הַיּוֹם֙ בָּ֣א בֹּעֵ֔ר כַּתַּנּ֖וּר וְהָי֣וּ כָל־זֵדִ֗ים וְכָל־עֹשֵׂ֤ה רִשְׁעָה֙ קַ֔שׁ וְלִהַט֙ אֹתָ֣ם הַיּ֔וֹם הַבָּ֖א אָמַ֣ר יְ צְבָא֑וֹת אֲשֶׁ֥ר לֹא־יַעֲזֹ֖ב לָהֶ֥ם שֹׁ֖רֶשׁ וְעָנָֽף׃

כי הנה היום בא - יום זה לשון שמש הוא, שכך אמרו חכמים (בבלי עבודה זרה ג':): אין גיהנם לעתיד לבא, אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתקה ורשעים נידונין בה וצדיקים מתרפאין בה וזהו שנאמר: וזרחה לכם וגו' (מלאכי ג', כ').

[שורש וענף - ברא ובר ברא.]

(כ) וְזָרְחָ֨ה לָכֶ֜ם יִרְאֵ֣י שְׁמִ֗י שֶׁ֚מֶשׁ צְדָקָ֔ה וּמַרְפֵּ֖א בִּכְנָפֶ֑יהָ וִיצָאתֶ֗ם וּפִשְׁתֶּם֙ כְּעֶגְלֵ֣י מַרְבֵּ֔ק׃

ופשתם - לשון שומן, כמו כי תפושו כעגלה דשא (ירמיהו נ', י"א). **כעגלי מרבק** - הנכנסים לרבקה לפטם, קופילא בלעז.

(כא) וְעַסּוֹתֶ֣ם רְשָׁעִ֔ים כִּֽי־יִהְי֥וּ אֵ֛פֶר תַּ֖חַת כַּפּ֣וֹת רַגְלֵיכֶ֑ם בַּיּוֹם֙ אֲשֶׁ֣ר אֲנִ֣י עֹשֶׂ֔ה אָמַ֖ר יְ צְבָאֽוֹת׃

ועשותם - וכבשתם, לשון מיעוך. ודומה לו: ושם עשו דדי בתוליהן (יחזקאל כ"ג, ג').

(כב) {פ} זִכְר֣וּ תוֹרַ֣ת מֹשֶׁ֣ה עַבְדִּ֔י אֲשֶׁ֥ר צִוִּ֛יתִי אֹת֥וֹ בְחֹרֵ֖ב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵ֑ל חֻקִּ֖ים וּמִשְׁפָּטִֽים׃ (כג) הִנֵּ֨ה אָנֹכִ֜י שֹׁלֵ֣חַ לָכֶ֗ם אֵ֚ת אֵלִיָּ֣ה הַנָּבִ֔יא לִפְנֵ֖י בּ֣וֹא יוֹם֙ יְ֣ הַגָּד֔וֹל וְהַנּוֹרָ֑א׃ (כד) וְהֵשִׁ֣יב לֵב־אָבוֹת֮ עַל־בָּנִים֒ וְלֵ֣ב בָּנִ֗ים עַל־אֲבוֹתָם֙ פֶּן־אָבֹ֣וא וְהִכֵּ֔יתִי אֶת־הָאָ֖רֶץ חֵֽרֶם׃

והשיב לב אבות - להקב"ה. **על בנים** - על ידי בנים. יאמר לבנים דרך אהבה ורצון: לכו ודברו אל אבותיכם לאחוז בדרכי המקום. וכן ולב בנים על אבותם, כך שמעתי משמו של ר' מנחם. ורבותינו דרשוהו במסכת עדיות (משנה עדיות ח', ז'): לשום שלום בעולם.

(סיום) סליק מלאכי תהלה ועז למלכי!

יום חמישי // ראש חדש // ח' ניסן

30 שנה לחג הגאולה ח' ניסן תשנ"ו!!

חג גאולה שמח!!!

חומש - חמישי פרשת צו

(יד) {חמישי} וַיַּ֣גֵּשׁ אֶת פַּ֣ר הַחַטָּ֑את וַיִּסְמֹ֣ךְ אַהֲרֹ֗ן וּבָנָיו֙ אֶת־יְדֵיהֶ֔ם עַל־רֹ֖אשׁ

פַּ֥ר הַחַטָּֽאת׃

וְקָרֵיב יָת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא וּסְמַךְ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ תּוֹרָא דְּחַטָּתָא.

(טו) וַיִּשְׁחָ֖ט וַיִּקַּ֣ח מֹשֶׁ֑ה אֶת־הַדָּ֗ם וַיִּתֵּ֤ן עַל־קַרְנוֹת֙ הַמִּזְבֵּ֣חַ סָבִ֔יב בְּאֶצְבָּע֖וֹ

וַיְחַטֵּ֣א אֶת־הַמִּזְבֵּ֑חַ וְאֶת־הַדָּ֗ם יָצַק֙ אֶל־יְסוֹד֙ הַמִּזְבֵּ֔חַ וַיְקַדְּשֵׁ֖הוּ לְכַפֵּ֥ר עָלָֽיו׃

וּנְכַס וּנְסֵיב מֹשֶׁה יָת דְּמָא וִיהַב עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְדַכִּי יָת מַדְבְּחָא וְיָת דְּמָא אֲרֵיק לִיסּוֹדָא דְּמַדְבְּחָא וְקַדְּשֵׁיהּ לְכַפָּרָא עֲלוֹהִי.

ויחטא את המזבח - חטאו וטהרו מזרות ליכנס לקדושה. **ויקדשהו** - בעבודה זו. **לכפר עליו** - מעתה, כל הכפרות.

(טז) וַיִּקַּ֗ח אֶת־כָּל־הַחֵ֙לֶב֙ אֲשֶׁ֣ר עַל־הַקֶּ֔רֶב וְאֵ֥ת יֹתֶ֖רֶת הַכָּבֵ֑ד וְאֶת־שְׁתֵּ֤י הַכְּלָיֹת֙

וְאֶת־חֶלְבְּהֶ֔ן וַיַּקְטֵ֥ר מֹשֶׁ֖ה הַמִּזְבֵּֽחָה׃

וּנְסֵיב יָת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גַּוָּא וְיָת חֲצַר כַּבְדָּא וְיָת תַּרְתֵּין כּוֹלְיָן וְיָת תַּרְבְּהוֹן וְאַסֵּיק מֹשֶׁה לְמַדְבְּחָא.

על הכבד (שמות כ"ט, י"ג) - לבד הכבד, שהיה נוטל מעט מן הכבד עמה.

(יז) וְאֶת־הַפָּ֥ר וְאֶת־עֹר֖וֹ וְאֶת־בְּשָׂר֑וֹ וְאֶת־פִּרְשׁ֣וֹ שָׂרַ֔ף בָּאֵ֖שׁ מִח֥וּץ לַמַּחֲנֶ֖ה

כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה יְיָ אֶת־מֹשֶֽׁה׃

וְיָת תּוֹרָא וְיָת מַשְׁכֵּיהּ וְיָת בִּשְׂרֵיהּ וְיָת אוּכְלֵיהּ אוֹקֵיד בְּנוּרָא מִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה.

(יח) וַיַּקְרֵ֖ב אֵ֣ת אֵ֣יל הָעֹלָ֑ה וַיִּסְמְכ֣וּ אַהֲרֹ֗ן וּבָנָיו֙ אֶת־יְדֵיהֶ֔ם עַל־רֹ֖אשׁ הָאָֽיִל׃

וְקָרֵיב יָת דְּכְרָא דַּעֲלָתָא וּסְמַכוּ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ דְּכְרָא.

(יט) וַיִּשְׁחָ֖ט וַיִּזְרֹ֣ק מֹשֶׁ֑ה אֶת־הַדָּ֗ם עַל־הַמִּזְבֵּ֛חַ סָבִֽיב׃

וּנְכַס וּזְרַק מֹשֶׁה יָת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר.

(כ) וְאֶת־הָאַ֖יִל נִתַּ֣ח לִנְתָחָ֑יו וַיַּקְטֵ֥ר מֹשֶׁ֛ה אֶת־הָרֹ֖אשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִ֥ים וְאֶת־

הַפָּֽדֶר׃

וְיָת דִּכְרָא פַּלֵּיג לְאֶבְרוֹהִי וְאַסֵּיק מֹשֶׁה יָת רֵישָׁא וְיָת אֶבְרַיָּא וְיָת תַּרְבָּא.

(כא) וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעַיִם רָחַץ בַּמָּיִם וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאַיִל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הִוא לְרֵיחַ־נִיחֹחַ אִשֶּׁה הוּא לַיי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יי אֶת־מֹשֶׁה:

וְיָת גַּוָּא וְיָת כְּרָעַיָּא חַלֵּיל בְּמַיָּא וְאַסֵּיק מֹשֶׁה יָת כָּל דִּכְרָא לְמַדְבְּחָא עֲלָתָא הוּא לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קוּרְבָּנָא הוּא קֳדָם יְיָ כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה.

תהלים - פרקים מ"ד-מ"ח

תניא – פרק ל"ט

אך היינו דווקא נשמות ממש שהן בחי' מוחין דגדלות א"ס ב"ה אבל בחי' הרוח של הצדיקים וכן שאר כל נשמות ישראל שעבדו את ה' בדחילו ורחימו המסותרות בלב כללו' ישראל אין עולות לשם רק בשבת ור"ח לבד דרך העמוד שמג"ע התחתון לג"ע העליון שהוא עולם הבריאה הנקרא ג"ע העליון להתענג על ה' וליהנות מזיו השכינה כי אין הנאה ותענוג לשכל נברא אלא במה שמשכיל ומבין ויודע ומשיג בשכלו ובינתו מה שאפשר לו להבין ולהשיג מאור א"ס ב"ה ע"י חכמתו ובינתו ית' המאירות שם בעולם הבריאה ומה שזוכות נשמות אלו לעלות למעלה מהמלאכים אף שעבדו בדחילו ורחימו טבעיים לבד היינו מפני שע"י דחילו ורחימו שלהם אתכפיא ס"א המלובשת בגופם בין בבחי' סור מרע לכבוש התאוות ולשברן ובין בבחי' ועשה טוב כנ"ל והם היו בעלי בחירה לבחור ברע ח"ו ובחרו בטוב לאכפיא לס"א לאסתלקא יקרא דקב"ה כו' כיתרון האור כו' כנ"ל והנה כל זה הוא במדור הנשמות ומקום עמידתן אך תורתן ועבודתן נכללות ממש בי"ס שהן בחי' אלהות ואור א"ס מתייחד בהן בתכלית היחוד והיינו בי"ס דבריאה ע"י דחילו ורחימו שכליים ובי"ס דיצירה ע"י דחילו ורחימו טבעיי' ובתוכן מלובשות י"ס דאצי' ומיוחדות בהן בתכלית וי"ס דאצי' מיוחדות בתכלית במאצילן א"ס ב"ה משא"כ הנשמו' אינן נכללות באלהות די"ס אלא עומדות בהיכלות ומדורין דבריאה או יצירה ונהנין מזיו השכינה הוא אור א"ס ב"ה המיוחד בי"ס דבריאה או דיצי' והוא זיו תורתן ועבודתן ממש [ע' זהר ויקהל דר"י] כי שכר מצוה היא מצוה עצמה:

לוח היום־יום

ח' ניסן

כל נשמה יש לה עבודה פרטית במוחין ומדות כפי טבעה וענינה, וכתיב "מאויבי תחכמני", מההטיות הרעות שמרגיש במדותיו הטבעיות, מזה מתחכם ויודע איך לכלכל תיקון מדותיו ושעבוד הכוחות שלו בעבודת השי"ת.

נ"ך יומי - משלי פרק א'

(א) מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל:

משלי שלמה - כל דבריו דומיות ומשלות משל את התורה כאשה טובה, משל עבודה זרה כאשה זונה.

(ב) לָדַעַת חָכְמָה וּמוּסָר לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה:

וכן רוב דבריו לדעת חכמה ומוסר - המשלות האילו אמר להודיע לבריות חכמה ומוסר שיהו עמלים בתורה שהיא חכמה ומוסר ובינה.

(ג) לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים:

צדק ומשפט ומישרים - צדק - צדקה מממונו. **משפט** - לשפט אמת. **מישרים** - היא הפשרה דרך חלק ומישור שוה לזה ולזה.

(ד) לָתֵת לִפְתָאיִם עָרְמָה לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה:

לתת לפתאים ערמה - המשלות האלה אמר לקנות הפתאים בהם ערמה. **לנער** - המנוער מכל שלא למד עדיין. **מזימה** - מחשבת עיצה.

(ה) יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה:

ישמע חכם - המשלות האלה. **ויוסיף** - על חכמתו. **לקח** - לימוד. **חכם** - זה בעל שמועה. **נבון** - מוסף על חכם שיודע להבין דבר מתוך דבר ומוסיף על שמועתו.

(ו) לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם:

להבין משל ומליצה וגו' - ויתנו לב להבין המקראות, את שני דרכיהם המשל והמליצה יבינו את מה הימשיל למליצתו ואף מן המליצה לא יסירו לבם שגם היא צריכה להבין כשאמר להצילך מאשה זרה מנכריה וגו' (משלי ב', ט"ז) על עבודה זרה אמר הרי המשל ואף המליצה שהוציא משלו בלשון אשה הבן בה והזהר מאשה זונה. [**דברי חכמים וחידותם** - דורשי רשימות מקרא מלא וחסר רמז דמיון וחידה.]

(ז) יִרְאַת יְיָ רֵאשִׁית דָּעַת חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים בָּזוּ:

יראת י"י ראשית דעת - היא תרומת עיקר הדעת והיא תהיה לך הראשונה לדעת לפני חכמתך הקדם ליראה את יוצרך והיא תתן בלבך לעסוק בחכמה ובדעת כי האוילים שאינן יריאים את י"י בוזים החכמה והמוסר.

(ח) {פ} שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ:

מוסר אביך - הקב"ה, מה שנתן בסיני בכתב ועל פה למשה. **אמך** - אומתך כנסת ישראל, כמו מה אמך לביא (יחזקאל י"ט, ב'). והם דברי סופרים שחידשו והוסיפו ועשו סייג לתורה.

(ט) כִּי | לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ:

לוית חן - חיבור של חן הם לראשך, התורה והמוסר יהו לראשך לוית חן וכענקים של עדיי זהב יהיו. **לגרגרותיך** - לצוארך ועל שם שהקנה עשויה טבעות טבעות קורא אותה לשון רבים.

(י) בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ חַטָּאִים אַל־תֹּבֵא:

חַטָּאים - חוטאים. **אל תבֵא** - אל תאבה להם.

(יא) אִם־יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ נֶאֶרְבָה לְדָם נִצְפְּנָה לְנָקִי חִנָּם:

נארבה לדם - לשפוך דם. **נצפנה** - לשון מארב. **נצפנה לנקי חנם** - הכתוב אומר שצפונתם לנקי חנם היא.

(יב) נְבַלָּעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כְּיוֹרְדֵי בוֹר:

נבלעם - לנקיים כשהם חיים. **כשאול** - הבולע את הגוף שלם. **ותמימים כיורדי בור** - תמימים זה אינו לשון צדיקים אלא לשון שלימים, נבלעם כשהם שלימים, כאדם היורד לתוך בור פחת כשהוא שלם, כלומר בעודם בעשרם נהרגם ונירש נכסיהם.

(יג) כָּל־הוֹן יָקָר נִמְצָא נְמַלֵּא בָתֵּינוּ שָׁלָל: (יד) גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ:

גורלך תפיל - אם תרצה תחלוק או אם תרצה בשותפות. **כיס אחד יהיה לכולנו** - ביחד.

(טו) בְּנִי אַל־תֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם: (טז) כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרֻוצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפָךְ־דָּם:

לרע ירוצו - לרעת עצמם הם רצים ואינם יודעים לתת לב לדבר.

(יז) כִּי־חִנָּם מְזֹרָה הָרֶשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל־בַּעַל כָּנָף:

כי חנם מזורה הרשת וגו' - כי העופות הרואות חטין וקטניות מזורים על הרשת, חנם היא בעיניהם, אין מבינים על מה נזרית ויורדים ואוכלים.

(יח) וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם:

והם לדמם יארובו - והציידים לדמם של עופות יארובו.

(יט) כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ בֶּצַע אֶת־נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח:

כן ארחות כל בצע בצע - גוזל גדילה, נאה ונחמדת היא לו וחנם היא לו. **וסופו את נפש בעליו יקח** - נפש עצמו שנעשה לו עכשיו בעלים.

(כ) {פ} חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ:

חכמות בחוץ תרונה - חכמותיה של תורה בחוצותיה תזעקנה להזהירכם לסור אליהם. ומה הן חוצותיה? בתי מדרשות. **ברחובות** - במקום שמרחיבין אותה, כך דרש רבי תנחומא.

(כא) בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בִּפְתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמֵר:

בראש הומיות - במקום שהיא נשמעת ונכרזת שם היא קוראה ואומרת את עניין שלמטה: עד מתי פתאים כו' (משלי א', כ"ב). **בפתחי שערים** - הם מקום ישיבת זקנים.

(כב) עַד־מָתַי | פְּתָיִם תֶּאֱהָבוּ פֶּתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת:

פתאים - הם המתפתים על ידי מסיתים ומינים. **תאהבו פתי** - הסתה.

(כג) תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי אוֹדִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם: (כד) יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֲנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב:

נטיתי ידי - לרמוז לכם לסור אלי.

(כה) וַתִּפְרְעוּ כָּל־עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֲבִיתֶם:

ותפרעו - ותבטלו. **כל עצתי** - שיעצתי לגדל אתכם בעולם.

(כו) גַּם־אֲנִי בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא פַחְדְּכֶם: (כז) בְּבֹא [כְּשׁוֹאָה|] (כשאוה) פַּחְדְּכֶם וֵאֵידְכֶם כְּסוּפָה יֵאֶתֶה בְּבֹא עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה:

כשואה - כענן העולה פתאום. **כסופה** - טורבייל"י בלעז. **יאתה** - יבא.

(כח) אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי:

ישחרנני - יבקשוני.

(כט) תַּחַת כִּי־שָׂנְאוּ דָּעַת וְיִרְאַת יְיָ לֹא בָחָרוּ: (ל) לֹא־אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָּל־תּוֹכַחְתִּי: (לא) וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ:

מפרי דרכם - הפירות אוכלים בחייהם בצרות המוצאות אותם והקרן שמורה להם לגהנם.

(לב) כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם:

משובת פתאים - את אשר לבם שובב, אינוישרורא. **ושלות כסילים תאבדם** - לפי שרואים הרשעים שהם מצליחים נדבקים ברעתם ואינם חוזרים.

(לג) וְשֹׁמֵעַ לִי יִשְׁכָּן־בֶּטַח וְשַׁאֲנַן מִפַּחַד רָעָה:

[**ישכן בטח** - בעולם הזה. ושאנן - לעולם הבא. **מפחד רעה** - מדינה של גהינם.] **ושאנן** - ויהי שליו, כמו ושקט ושאנן (ירמיהו מ"ו, כ"ז), לשון עתיד, לכך נקוד פתח.

יום שישי // ט' ניסן

הומש - ששי פרשת צו

(כב) {ששי} וַיִּקְרַב אֶת־הָאַיִל הַשֵּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־
יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאָיִל:
וְקָרֵיב יָת דְּכְרָא תִּנְיָנָא דְּכַר קוּרְבָּנַיָּא וּסְמַכוּ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ דְּכְרָא.

איל המלואים - איל השלמים, שהמלואים לשון שלמים, שממלאים ומשלימים הכהנים בכהונתן.

(כג) וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמוֹ וַיִּתֵּן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן־אַהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֹן יָדוֹ
הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:
וּנְכַס וּנְסֵיב מֹשֶׁה מִדְּמֵיהּ וְיַהַב עַל רוּם אוּדְנָא דְּאַהֲרֹן דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן יְדֵיהּ דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן רַגְלֵיהּ דְּיַמִּינָא.

(כד) וַיַּקְרֵב אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּךְ אָזְנָם הַיְמָנִית וְעַל־
בְּהֹן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
סָבִיב:
וְקָרֵיב יָת בְּנֵי אַהֲרֹן וְיַהַב מֹשֶׁה מִן דְּמָא עַל רוּם אוּדְנְהוֹן דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן יַדְהוֹן דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן רַגְלֵיהוֹן דְּיַמִּינָא וּזְרַק מֹשֶׁה יָת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר.

(כה) וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאַלְיָה וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת
יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־חֶלְבְּהֶן וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין:
וּנְסֵיב יָת תַּרְבָּא וְיָת אַלְיְתָא וְיָת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גַּוָּא וְיָת חֲצַר כַּבְדָּא וְיָת תַּרְתֵּין כּוֹלְיָן וְיָת תַּרְבְּהוֹן וְיָת שָׁקָא דְּיַמִּינָא.

(כו) וּמִסַּל הַמַּצּוֹת אֲשֶׁר | לִפְנֵי יְיָ לָקַח חַלַּת מַצָּה אַחַת וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת
וְרָקִיק אֶחָד וַיָּשֶׂם עַל־הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיָּמִין:
וּמִסַּלָּא דְּפַטִּירַיָּא דְּקֳדָם יְיָ נְסֵיב גְּרִיצְתָא פַּטִּירְתָא חֲדָא וּגְרִיצְתָא דְּלְחֵים מְשַׁח חֲדָא וְאֶסְפּוֹג חַד וְשַׁוִּי עַל תַּרְבַּיָּא וְעַל שָׁקָא דְּיַמִּינָא.

חלת לחם שמן - היא רבוכה שהוא מרכך בשמן, כנגד החלות והרקיקין, כך מפורש במנחות (בבלי מנחות ע"ח.).

(כז) וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיָּנֶף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ:
וְיַהַב יָת כּוֹלָא עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְעַל יְדֵי בְּנוֹהִי וַאֲרִים יָתְהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יְיָ.

(כח) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיַּקְטֵר הַמִּזְבֵּחָה עַל־הָעֹלָה מִלֻּאִים הֵם
לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה הוּא לַייְ:
וּנְסֵיב מֹשֶׁה יָתְהוֹן מֵעַל יְדֵהוֹן וְאַסֵּיק לְמַדְבְּחָא עַל עֲלָתָא קוּרְבָּנַיָּא אִנּוּן לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קוּרְבָּנָא הוּא קֳדָם יְיָ.

ויקטר המזבחה - משה שמש כל שבעה ימי המלואים. **על העולה** - אחר העולה, ולא מצינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה.

(כט) וַיַּקְח מֹשֶׁה אֶת־הֶחָזֶה וַיְנִיפֵהוּ תְנוּפָה לִפְנֵי יְיָ מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמָנָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה:

וּנְסֵיב מֹשֶׁה יָת חַדְיָא וַאֲרִימֵיהּ אֲרָמָא קֳדָם יְיָ מִדְּכַר קוּרְבָּנַיָּא לְמֹשֶׁה הֲוָה לֵחְלָק כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה.

תהלים - פרקים מ"ט-נ"ד

תניא - פרק ל"ט

ועולם האצילות שהוא למעלה מהשכל וההשגה וההבנה לשכל נברא כי חכמתו ובינתו ודעתו של א"ס ב"ה מיוחדות שם בו בתכלית היחוד ביחוד עצום ונפלא ביתר שאת ויתר עז לאין קץ מבעולם הבריאה כי שם ירדו להאיר בבחי' צמצום כדי שיוכלו שכלים נבראי' לקבל מהן חב"ד לידע את ה' ולהבין ולהשיג איזו השגה באור א"ס ב"ה כפי כח שכלים הנבראים שהם בעלי גבול ותכלית שלא יתבטלו במציאותם ולא יהיו בגדר נבראים כלל רק יחזרו למקורם ושרשם שהוא בחי' אלהות ממש. והנה צמצום זה היא סבת ההארה שמאירות שם חב"ד של א"ס ב"ה לנשמות אלו בעולם הבריאה. משא"כ באצילות שאינם בבחי' צמצום כ"כ א"א לשכלים נבראים לקבל מהן ולכן לית מחשבתא דילהון תפיסא שם כלל לכן הוא מדור לצדיקי' הגדולים שעבודתם היא למעלה מעלה אפי' מבחי' דחילו ורחימו הנמשכות מן הבינה ודעת בגדולתו ית' כמו שעולם האצילות הוא למעלה מעלה מבחי' בינה ודעת לשכל נברא אלא עבודתם היתה בבחי' מרכבה ממש לא"ס ב"ה וליבטל אליו במציאות ולהכלל באורו ית' הם וכל אשר להם ע"י קיום התורה והמצות ע"ד שאמרו האבות הן הן המרכבה והיינו לפי שכל ימיהם היתה זאת עבודתם. אך מי ששרש נשמתו קטן מהכיל עבודה תמה זו ליבטל וליכלל באורו ית' בעבודתו בקביעות רק לפרקים ועתים שהם עת רצון למעלה וכמו בתפלת שמונה עשרה שהיא באצילות ובפרט בהשתחוואו' שבה שכל השתחוואה היא בבחי' אצילות [כמ"ש בפרע"ח בקבל' שבת] כי היא ענין ביטול באורו ית' להיות חשיב קמיה כלא ממש אזי ג"כ עיקר קביעות נשמתו הוא בעולם הבריאה [רק לפרקים בעת רצון תעלה נשמתו לאצילות בבחי' מ"נ כידוע לי"ח]:

לוח היום־יום

ט' ניסן

ניט הייזער און געלד איז דער אידישער רייכטום. דער אידישער אייביקער רייכטום איז, אז מען איז אידען וואס היטען אפ תורה און מצות און מ'ברייגט אויף דער וועלט קינדער און אייניקלאך וואס היטען אפ תורה און מצות.

תרגום:

העושר היהודי אינו בבתים וממון" העושר היהודי הנצחי הוא כשאנו יהודים שומרי תורה ומצוות, ומביאים לעולם בנים וצאצאים שומרי תורה ומצוות.

נ"ך יומי – משלי ב'

(א) {פ} בְּנִי אִם־תִּקַּח אֲמָרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃

בני אם תקח אמרי - בני תהיה אם תקח אמריי.

(ב) לְהַקְשִׁיב לַחָכְמָה אָזְנֶךָ תַּטֵּה לִבְּךָ לַתְּבוּנָה׃

להקשיב לחכמה - לעסוק בתורה.

(ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ׃ (ד) אִם־תְּבַקְשֶׁנָּה כַּכֶּסֶף וְכַמַּטְמוֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה׃ (ה) אָז תָּבִין יִרְאַת יְ וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא׃ (ו) כִּי־יְיְ יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה׃

כי י"י יתן חכמה - הא למדתה שגדולה היא שניתנה מפי הקב"ה לכך אתה צריך לקנותה.

(ז) [יִצְפֹּן] (וצפן) לַיְשָׁרִים תּוּשִׁיָּה מָגֵן לְהֹלְכֵי תֹם׃

יצפן לישרים תושיה - גנזה אצלו עשרים וששה דורות עד שנתנה לדור המדבר. **ומגן להולכי תום** - יצפן מגן להולכי תום, כלומר והיא תהיה להם למגן.

(ח) לִנְצֹר אָרְחוֹת מִשְׁפָּט וְדֶרֶךְ חֲסִידָו יִשְׁמֹר׃

לנצר ארחות משפט - שעל ידה ינצרו ארחות משפט, והוא דרך חסידיו ישמור - שלא יכשלו.

(ט) אָז תָּבִין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים כָּל־מַעְגַּל־טוֹב׃

אז תבין וגו' - מוסב על עניין של מעלה: אם לבינה תקרא (משלי ב', ג').

(י) כִּי־תָבוֹא חָכְמָה בְלִבֶּךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם׃

(יא) מֻזְמָה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תְּנַצְּרֶכָּה:

מזמה תשמר עליך - התורה תשמר עליך.

(יב) לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת:

מאיש מדבר תהפוכות - הם המינים המסיתים את ישראל לעבודה זרה ומהפכים את התורה לרעה.

(יג) הָעֹזְבִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי־חֹשֶׁךְ: (יד) הַשְּׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רָע יָגִילוּ בְּתַהְפֻּכוֹת רָע: (טו) אֲשֶׁר אָרְחֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים וְנִלְוָזִים בְּמַעְגְּלוֹתָם:

ונלוזים במעגלותם - כל לשון נלוז לשון עקמומית הוא שבכל מקום הוא סמוך אצל עקש. ועיקוש הוא עיקום, כמו: ומעקשים למישור (ישעיהו מ״ב, ט״ז). **ונלוזים במעגלותם** - הם עקומים בדרכיהם המקולקלים.

(טז) לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה:

מאשה זרה - כנסיא של עבודה זרה, היא המינות. ולא יתכן לומר שלא דיבר אלא על מנאפת ממש, כי מה שבחה של תורה שכוללו כאן להצילך מאשה זרה ולא מעבירה אחרת אלא זו מינות וזו עבודה זרה שהיא פריקת עול כל המצות.

(יז) הָעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה:

[**העוזבת אלוף נעוריה** - על ישראל נאמר, הם נביאי הבעל המסיתים אותם לעבוד עבודה זרה. אלוף נעורי אתה (ירמיהו ג׳, ד׳) - בישראל כתיב, והיא ברית אלהיה שקיבלה תורה בברית, והללו מיני האומות למדו מהם.]

(יח) כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל־רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ:

כי שחה אל מות ביתה - מוסב על להצילך וגו׳ (משלי ב׳, ט״ז) הבא אל ביתה שח ומחליק במדרון היורד אל מות, והתורה תשמר עליך מנפילה זו, הרי דבר גדול הוא לך. **רפאים** - נרפים מדרך הטוב ונעזבים מאין סומך עד נופלים בגהנם.

(יט) כָּל־בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא־יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים:

לא ישובון - קשה בעיניהם לפרוש הימנה ולחזור בהם.

(כ) לְמַעַן תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר:

למען תלך - מוסב על העליונים: להצילך מדרך רע (משלי ב':י"ב), למען הוליכך בדרך טובים.

(כא) כִּֽי־יִשָּׁרִ֥ים יִשְׁכְּנוּ־אָ֑רֶץ וּתְמִימִ֥ים יִוָּתְרוּ בָֽהּ׃

כי ישרים ירשו ארץ - לעולם הבא. **יותרו בה** - כשירדו רשעים לגהנם.

(כב) וּרְשָׁעִ֥ים מֵאֶ֗רֶץ יִכָּ֫רֵ֥תוּ וּבוֹגְדִ֥ים יִסְּח֗וּ מִמֶּ֫נָּה׃

שבת קדש // י' ניסן // פרשת צו

הומש - שביעי פרשת צו

(ל) {שביעי} וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּז עַל־
אַהֲרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו
וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ:

וְנָסֵיב מֹשֶׁה מִמִּשְׁחָא דְּרִבּוּתָא וּמִן דְּמָא דְּעַל מַדְבְּחָא וְאַדֵּי עַל אַהֲרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ וְקַדֵּישׁ יָת אַהֲרֹן יָת לְבוּשׁוֹהִי וְיָת בְּנוֹהִי וְיָת לְבוּשֵׁי בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ.

(לא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו בַּשְּׁלוּ אֶת־הַבָּשָׂר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
וְשָׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בְּסַל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן
וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ:

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי בַּשִּׁילוּ יָת בִּשְׂרָא בִּתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא וְתַמָּן תֵּיכְלוּן יָתֵיהּ וְיָת לַחְמָא דִּבְסַל קוּרְבָּנַיָּא כְּמָא דְּפַקֵּידִית לְמֵימַר אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יֵיכְלוּנֵיהּ.

(לב) וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ:

וּדְיִשְׁתְּאַר בְּבִשְׂרָא וּבְלַחְמָא בְּנוּרָא תֵּיקְדוּן.

(לג) {מפטיר} וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֹאת יְמֵי
מִלֵּאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא אֶת־יֶדְכֶם:

וּמִתְּרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לָא תִּפְקוּן שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מִשְׁלַם יוֹמֵי קוּרְבָּנְכוֹן אֲרֵי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקָרֵב קוּרְבָּנְכוֹן.

(לד) כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְיָ לַעֲשֹׂת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:

כְּמָא דַּעֲבַד בְּיוֹמָא הָדֵין פַּקֵּיד יְיָ לְמֶעֱבַד לְכַפָּרָא עֲלֵיכוֹן.

צוה י"י לעשות - כל שבעת ימים. ורבותינו דרשוהו: לעשות - זה מעשה פרה. **לכפר** - זה מעשה יום הכפורים, וללמד שהכהן טעון פרישה קודם יום הכפורים שבעת ימים, וכן כהן השורף את הפרה.

(לה) וּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וָלַיְלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־
מִשְׁמֶרֶת יְיָ וְלֹא תָמֻותוּ כִּי־כֵן צִוֵּיתִי:

וּבִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא תִּתְּבוּן יוֹמָם וְלֵילֵי שִׁבְעָא יוֹמִין וְתִטְּרוּן יָת מַטְּרַת מֵימְרָא דַּיְיָ וְלָא תְמוּתוּן אֲרֵי כֵּן אִתְפַּקֵּדִית.

ולא תמותו - הא אם לא תעשו כן, הרי אתם חייבים מיתה.

(לו) וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ בְּיַד־מֹשֶׁה:

וַעֲבַד אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דְּפַקֵּיד יְיָ בִּידָא דְּמֹשֶׁה.

ויעש אהרן ובניו - להגיד שבחן, שלא הטו ימין ושמאל.

(סיום) חסלת צו את אהרן.

תהלים - פרק נ"ה-נ"ט

תניא - פרק ל"ט

והנה שכר מצוה מצוה פי' שמשכרה נדע מהותה ומדרגתה ואין לנו עסק בנסתרות שהם צדיקי' הגדולים שהם בבחי' מרכבה רק הנגלו' לנו שאחריהם כל אדם ימשוך לידע נאמנה מהות ומדרגת עבודת ה' בדחילו ורחימו בהתגלות לבו הנמשכות מן הבינה ודעת בגדולת א"ס ב"ה מקומה בי"ס דבריאה ועבודה בדחילו ורחימו הטבעיים שבמוחו בי"ס דיצירה אבל עבודה בלי התעוררות דחילו ורחימו אפי' במוחו בבחי' גילוי דהיינו לעורר האהבה הטבעית המסותרת בלב להוציאה מההעלם והסתר הלב אל הגילוי אפי' במוחו ותעלומות לבו עכ"פ רק היא נשארת מסותרת בלב כתולדתה כמו שהיתה קודם העבודה הרי עבודה זו נשארת למטה בעולם הפירוד הנק' חיצוניות העולמות ואין בה כח לעלות וליכלל ביחודו ית' שהן עשר ספי' הקדושות וכמ"ש בתיקונים דבלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא ולא יכלא לסלקא ולמיקם קדם ה'.

לוח היום־יום

י' ניסן

בדבר התעמולה בענין טהרת המשפחה במושבו, יתבונן בזה: אילו יצוייר, אשר ה' אנה לידו להציל מושב יהודים מכליון, ר"ל, הנה בטח היה מוסר נפשו על זה, והיה מהלל ומשבח את השי"ת, על גודל החסד לזכותו בזכות גדול כזה. כן ויותר מכן היא תעמולה זו, שהיא הצלת נפשות ממש.

נ"ך יומי - משלי פרק ג'

(א) {פ} בְּנִי תּוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח וּמִצְוֹתַי יִצֹּר לִבֶּךָ: (ב) כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ:

ארך ימים ושלום יוסיפו - תורתי ומצותי לך.

(ג) חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־יַעַזְבֻךָ קָשְׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ: (ד) וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל־טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם: (ה) בְּטַח אֶל־יְיָ בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן:

בטח בי"י ופזר מעותיך לבקש לך רב ללמוד הימנו, ואל בינתך אל תשען.

(ו) בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ: (ז) אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְיָ וְסוּר מֵרָע:

אל תהי חכם בעיניך - להיות מואס בדברי מוכיחיך.

(ח) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ:

רפאות תהי החכמה לשרך - כמו שררך (שיר השירים ז', ג'), וזהו טבורך. **ושיקוי לעצמותיך** - הוא המוח, כעניין שנאמר ומוח עצמותיו ישוקה (איוב כ״א, כ״ד).

(ט) כַּבֵּד אֶת־יְיָ מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ:

מהונך - מכל מה שחננך ואפילו מקול ערב. **ומראשית וגו'** - תרומות ומעשרות.

(י) וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרָצוּ: (יא) {פ} מוּסַר יְיָ בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ:

מוסר י״י אל תמאס - אם יבאו עליך ייסורין יהו חביבים עליך. **ואל תקוץ** - מלשון קצתי בחיי (בראשית כ״ז, מ״ו).

(יב) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְיָ יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת־בֵּן יִרְצֶה:

וכאב אשר את בנו ירצה - שרוצה בבנו להיטיב לו ויפייסו לאחר שמכהו בשבט, כן יערב לך הטובה אחר המכה.

(יג) אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה:

יפיק תבונה - שלמד חכמה עד ששגורה להוציאה בפיו.

(יד) כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסְּחַר־כָּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ:

כי טוב סחרה מסחר כסף - כל חליפין שאדם מחליף בסחורה נותן את זה ונוטל את זה אבל האומר לחבירו השניני פרקך ואני אשנה לך פרקי נמצאו שניהם ביד כל אחד ואחד. **חרוץ** - מין זהב הוא.

(טו) יְקָרָה הִיא [מִפְּנִינִים] (מפניים) וְכָל־חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ־בָהּ:

וכל חפציך - כל חמדותיך. **לא ישוו בה** - לא יהיו שוויין כשווייה ודמיהן כדמיה.

(טז) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד:

בימינה - למיימינים בה, עוסקים לשמה, ארך ימים וכל שכן עשר וכבוד. ולמשמאילים בה, עוסקים שלא לשמה, מכל מקום עשר וכבוד יש.

(יז) דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: (יח) עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר:

למחזיקים בה - לאוחזים בה, כמו: וישלח ידו ויחזק בו (שמות ד', ד'). **ותמכיה מאושר** - המתקרבים לה, כן כל לשון תמיכה שבספר זו שהוא אחוז בה.

(יט) {פ} יְיָ בְּחָכְמָה יָסַד־אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה:

בחכמה יסד ארץ - על פי התורה והיא התבונה והיא הדעת (משלי ג', כ').

(כ) בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־טָל:

ירעפו - כמו יטיפו.

(כא) בְּנִי אַל־יָלֻזוּ מֵעֵינֶיךָ נְצֹר תֻּשִׁיָּה וּמְזִמָּה:

ואחר שכל העולם נברא בהן, לפיכך אל ילוזו מעיניך - אל יתעקמו מנגד עיניך להסירם מכנגדך.

(כב) וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ:

ויהיו חיים לנפשך - שהרי עץ חיים היא (משלי ג', י"ח). **וחן לגרגרותיך** - שהרי זה שבחה האמור למעלה וענקים לגרגרותיך (משלי א', ט').

(כג) אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף:

לא תגוף - לשון כשלון אצופיר בלעז, וכן פן תגוף באבן רגלך (תהלים צ"א, י"ב), וכן בטרם יתנגפו רגליכם (ירמיהו י"ג, ט"ז), וכן ונגפו אשה הרה (שמות כ"א, כ"ב).

(כד) אִם־תִּשְׁכַּב לֹא־תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ:

וערבה שנתך - ותנעם שנתך, שינה שתישן שלא תירא מפחד פתאום (משלי ג':כ"ה).

(כה) אַל־תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא:

ומשואת - כשתבא על הרשעים.

(כו) כִּי־יְיָ יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד:

בכסלך - במבטחך. דבר אחר: בדברים שאתה כסיל בהן, כך מצאתי בתלמוד ירושלמי (ירושלמי פאה א', א', י"ח).

(כז) אַל־תִּמְנַע־טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל [יָדְךָ] (ידיך) לַעֲשׂוֹת:

אל תמנע טוב מבעליו - אם ראית אוהבך חפץ להטיב לעניים אל תחדלהו. **בהיות ידך לאל** - להחדילו. דבר אחר: אל תמנע צדקה מן העני, בעוד היות ידך לאל לעשות צדקה שמא יבא יום ואין לאל ידך.

(כח) אַל־תֹּאמַר [לְרֵעֲךָ] (לרעיך) לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ:

וכן אל תאמר לרעך - לעני. **ויש אתך** - מה ליתן לו. ורבותינו פירשוהו: לך ושוב - על שכר שכיר.

(כט) אַל־תַּחֲרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא־יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ:

אל תחרוש על רעך - אל תחשוב. ואינו זז ממשמעות חרישה, מה צורך החורש מכין מקום לזמן הזריעה אף החושב רעה מכין מקום ותחבולות איך יעשנה.

(ל) אַל־[תָּרֵיב] (תרוב) עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא גְמָלְךָ רָעָה:

אל תריב עם אדם - להתלונן ולהתרעם עליו. **אם לא גמלך רעה** - שעבר על המצוה שכתוב: ואהבת לרעך כמוך (ויקרא י"ט, י"ח), ומשהוא רשע מותר אתה לשנאותו.

(לא) אַל־תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל־תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו:

אל תקנא - לעשות כמעשיו אם אתה רואהו מצליח.

(לב) כִּי תוֹעֲבַת יְיָ נָלוֹז וְאֶת־יְשָׁרִים סוֹדוֹ:

נלוז - מעוקם בדרכיו. **ואת ישרים** - ועם ישרים סודו.

(לג) מְאֵרַת יְיָ בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ: (לד) אִם־לַלֵּצִים הוּא־יָלִיץ [וְלַעֲנָוִים] (ולעניים) יִתֵּן־חֵן:

אם ללצים - אדם נמשך סופו שאף הוא יהא לץ, **ולענוים יתן חן** - ואם לענוים יתחבר סופו שיהיו נותנין מעשיו חן בעיני הבריות.

(לה) כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן:

מרים קלון - לעצמו. **מרים** - מפריש קלון לחלקו.

פרק משנה שבועי – פרשת צו

זבחים פרק ו׳

(א) קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשְּׁחָטָן בִּרְאֹשׁ הַמִּזְבֵּחַ, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, כְּאִלּוּ נִשְׁחֲטוּ בַצָּפוֹן. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר, מֵחֲצִי הַמִּזְבֵּחַ וְלַצָּפוֹן, כַּצָּפוֹן. מֵחֲצִי הַמִּזְבֵּחַ וְלַדָּרוֹם, כַּדָּרוֹם. הַמְּנָחוֹת הָיוּ נִקְמָצוֹת בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, וְנֶאֱכָלִין לִפָּנִים מִן הַקְּלָעִים לִזְכְרֵי כְהֻנָּה, בְּכָל מַאֲכָל, לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת.

קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. כְּאִלּוּ נִשְׁחֲטוּ בַצָּפוֹן. דִּכְתִיב: וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עוֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ (שמות כ׳, כ׳), כְּלוֹ כָּשֵׁר לְעוֹלָה וְכֻלּוֹ כָּשֵׁר לִשְׁלָמִים, וַאֲף עַל גַּב דְּעוֹלָה טְעוּנָה צָפוֹן וְאֵין שְׁלָמִים טְעוּנִים צָפוֹן. **מֵחֲצִי הַמִּזְבֵּחַ וְלַצָּפוֹן כַּצָּפוֹן.** דְּמַשְׁמַע לֵיהּ חֲצִיוֹ לְעוֹלוֹתֶיךָ וְחֶצְיוֹ לִשְׁלָמֶיךָ. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ כֻּלּוֹ לְעוֹלָה כָּשֵׁר, הַשְׁתָּא כֻּלּוֹ לְעוֹלָה אָמַרְתְּ דְּכָשֵׁר, כֻּלּוֹ לִשְׁלָמִים שֶׁשְּׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם מִיבַּעְיָא. וְאִידָךְ, אִצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֵמֵינָא עוֹלָה דְּדָחֵיק לָהּ מָקוֹם, שֶׁלֹּא הֻכְשְׁרוּ לָהּ שְׁאָר הָרוּחוֹת, וּפְעָמִים שֶׁהָעוֹלוֹת מְרֻבּוֹת וְצַר לָהֶם הַמָּקוֹם, לְפִיכָךְ הִכְשִׁיר לָהֶם רֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, אֲבָל שְׁלָמִים דְּלֹא דָחֵיק לְהוּ הַמָּקוֹם לֹא הִכְשִׁיר לָהֶם רֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, קָא מַשְׁמַע לָן. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי. **הָיוּ נִקְמָצוֹת בְּכָל מָקוֹם.** וְאֵינָם טְעוּנוֹת צָפוֹן. דְּלֹא קָבַע הַכָּתוּב מָקוֹם לְקֻמִיצָה. **לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לִזְכְרֵי כְהֻנָּה.** דִּכְתִיב: לְכָל זָכָר יֹאכַל אוֹתוֹ. **לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת.** דְּיָלְפִינַן מִמִּנְחַת לַחְמֵי תוֹדָה.

(ב) חַטַּאת הָעוֹף הָיְתָה נַעֲשֵׂית עַל קֶרֶן דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית. בְּכָל מָקוֹם הָיְתָה כְּשֵׁרָה, אֶלָּא זֶה הָיָה מְקוֹמָהּ. וּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָיְתָה אוֹתָהּ הַקֶּרֶן מְשַׁמֶּשֶׁת מִלְמַטָּן, וּשְׁלֹשָׁה מִלְמַעְלָן. מִלְמַטָּן, חַטַּאת הָעוֹף וְהַהַגָּשׁוֹת וּשְׁיָרֵי הַדָּם. מִלְמַעְלָן, נְסוּךְ הַמַּיִם וְהַיַּיִן וְעוֹלַת הָעוֹף כְּשֶׁהִיא רַבָּה בַּמִּזְרָח.

חַטַּאת הָעוֹף הָיְתָה נַעֲשֵׂית בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. מִשּׁוּם דְּמִנְחַת חוֹטֵא קְרוּיָה חַטָּאת, דִּכְתִיב בְּמִנְחַת חוֹטֵא: לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבוֹנָה כִּי חַטָּאת הִיא (ויקרא ה׳, י״א). וּמַשְׁמַע נַמִּי שֶׁהַחַטָּאת קְרוּיָה מִנְחָה. דְּחַטָּאת נֶהְפְּכָה לִהְיוֹת מִנְחָה בְּדַלִּי דַלּוּת, וּמִנְחָה מָצִינוּ שֶׁטְּעוּנָה הַגָּשָׁה בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית דִּכְתִיב: הַקְרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְנֵי ה׳ אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ (ויקרא ו׳, ז׳), אֵיזֶהוּ רוּחַ שֶׁהוּא לִפְנֵי ה׳ וְאֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ, הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ רוּחַ מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית, דִּלְפְנֵי ה׳ הוּא מַעֲרָב, וּפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הוּא הַדָּרוֹם שֶׁשָּׁם הָיָה הַכֶּבֶשׁ, וּמַה מִּנְחָה טְעוּנָה הַגָּשָׁה בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית, אַף חַטַּאת הָעוֹף עֲבוֹדָתָהּ בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. וְהַזָּאַת דָּמָהּ הִיא עִקַּר עֲבוֹדָתָהּ. **בְּכָל מָקוֹם הָיְתָה כְּשֵׁרָה.** לְמִלְיקָתָהּ. **אֶלָּא זֶה הָיָה מְקוֹמָהּ.** לְהַזָּאָתָהּ. וְהָכִי מְפָרֵשׁ לַהּ בַּגְּמָרָא. **מִלְמַטָּה.** לְמַטָּה מִחוּט הַסִּקְרָא. **הַגָּשׁוֹת.** שֶׁל מְנָחוֹת קֹדֶם קְמִיצָתָן, כְּדִכְתִיב: וְהִגִּישָׁהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ (ויקרא ב׳, ח׳). **וּשְׁיָרֵי הַדָּם.** שֶׁל חַטָּאוֹת הַחִיצוֹנוֹת הָיָה שׁוֹפֵךְ אֶל יְסוֹד דְּרוֹמִי. כְּדְיָלְפִינַן בְּפֶרֶק אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן. **נְסוּךְ הַמַּיִם.** בְּחַג הַסֻּכּוֹת. **וְהַיַּיִן.** בְּכָל יוֹם. שֶׁשָּׁם הָיוּ הַשִּׁיתִין וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְנַסֵּךְ כִּי אִם שָׁם. **וְעוֹלַת הָעוֹף כְּשֶׁהִיא רַבָּה בַּמִּזְרָח.** דְּעִקַּר מְקוֹמָהּ בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית מִפְּנֵי שֶׁקְּרוֹבָה לְבֵית הַדֶּשֶׁן לִזְרֹק שָׁם מֵרֹאשׁ וְנוֹצָה, כְּדִכְתִיב: וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ וְגוֹ׳ אֶל מְקוֹם הַדֶּשֶׁן (ויקרא א׳, ט״ז). וּכְשֶׁהִיא רַבָּה שָׁם שֶׁיֵּשׁ כֹּהֲנִים הַרְבֵּה בְּאוֹתָהּ הַקֶּרֶן עֲסוּקִים בְּעוֹלוֹת וְאֵין לָזֶה מָקוֹם לַעֲמֹד בַּסּוֹבֵב דְּעוֹלַת הָעוֹף נַעֲשֵׂית לְמַעְלָה, בָּא לוֹ לְקֶרֶן

דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית, שֶׁאַף הִיא סְמוּכָה לְבֵית הַדֶּשֶׁן יוֹתֵר מִשְּׁאָר שְׁתֵּי קְרָנוֹת, שֶׁבֵּית הַדֶּשֶׁן סָמוּךְ לַכֶּבֶשׁ הָיָה בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ וְלִדְרוֹמוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ.

(ג) כָּל הָעוֹלִים לַמִּזְבֵּחַ, עוֹלִין דֶּרֶךְ יָמִין, וּמַקִּיפִין וְיוֹרְדִין דֶּרֶךְ שְׂמֹאל, חוּץ מִן הָעוֹלֶה לִשְׁלשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ, שֶׁהָיוּ עוֹלִים וְחוֹזְרִים לֶעָקֵב.

וּמַקִּיפִים דֶּרֶךְ שְׂמֹאל. מַקִּיפִים אֶת הַמִּזְבֵּחַ בִּשְׂבִיל צָרְכֵי עֲבוֹדָה. כְּגוֹן לְמַתַּן דְּמֵי חַטָּאוֹת וּלְסִדּוּר מַעֲרָכָה אוֹ לְהַפִּךְ אֵבָרִים בְּצִנּוֹרָא, וְיוֹרְדִים בְּמַעֲרָבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ שֶׁהִיא שְׂמֹאל הָעוֹלִין לַמִּזְבֵּחַ בַּעֲלִיָּתָן. **חוּץ מִן הָעוֹלֶה לִשְׁלשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ**. הַנַּעֲשִׂים בְּקֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית, שֶׁהֵן נִסּוּךְ הַמַּיִם וְהַיַּיִן וְעוֹלַת הָעוֹף, שֶׁכְּשֶׁהוּא עוֹלֶה לַמִּזְבֵּחַ פּוֹנֶה לַסּוֹבֵב לִשְׂמֹאל בְּאוֹתָהּ הַקֶּרֶן, וּכְשֶׁגָּמַר חוֹזֵר עַל עָקֵב דֶּרֶךְ עֲלִיָּתוֹ. בְּנִסּוּךְ הַמַּיִם וְהַיַּיִן, שֶׁמָּא יִתְעַשְּׁנוּ בַּעֲשַׁן הַמִּזְבֵּחַ בְּעוֹד שֶׁהוּא פּוֹנֶה דֶּרֶךְ יָמִין וּמַקִּיף לִשְׂמֹאל וְיָפִיגוּ טַעֲמָן וֵרִיחָן, וַאֲנַן בָּעִינַן תְּמִימִים יִהְיוּ לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם, שֶׁיִּהְיוּ הַנְּסָכִים תְּמִימִים. וְעוֹלַת הָעוֹף נַמִּי שֶׁמָּא תִּתְעַשֵּׁן וְתָמוּת.

(ד) חַטַּאת הָעוֹף כֵּיצַד הָיְתָה נַעֲשֵׂית. הָיָה מוֹלֵק אֶת רֹאשָׁהּ מִמּוּל עָרְפָּהּ וְאֵינוֹ מַבְדִּיל, וּמַזֶּה מִדָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. שִׁיָּרֵי הַדָּם, הָיָה מִתְמַצֶּה עַל הַיְסוֹד. אֵין לַמִּזְבֵּחַ אֶלָּא דָּמָהּ, וְכֻלָּהּ לַכֹּהֲנִים.

הָיָה מוֹלֵק אֶת רֹאשָׁהּ. אוֹחֵז שְׁתֵּי גַּפֶּיהָ בִּשְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו זֶרֶת וּקְמִיצָה שֶׁל יָדוֹ הַשְּׂמָאלִית, וְהָעוֹף עַל גַּבֵּי יָדוֹ וּפָנָיו שֶׁל עוֹף לְצַד גַּב יָדוֹ שֶׁיִּהְיֶה הָעֹרֶף לְמַעְלָה, וּמוֹתֵחַ צַוָּארוֹ הַגָּרוֹן עַל רֹחַב שֶׁל שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו אֶצְבַּע וְאֶמָּה. וּמוֹלֵק בְּצִפָּרְנוֹ. וְזוֹ אַחַת מֵעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ. **וְאֵינוֹ מַבְדִּיל**. הָרֹאשׁ מִן הַגּוּף. אֶלָּא חוֹתֵךְ שִׁדְרָה וּמִפְרֶקֶת וְרֹב בָּשָׂר עִמּוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַוֶּשֶׁט אוֹ לַקָּנָה וְנוֹטֵל סִימָן אֶחָד לְבַדּוֹ וּמוֹלֵק, כְּדִכְתִיב וְלֹא יַבְדִּיל. **וּמַזֶּה מִדָּמָהּ**. אוֹחֵז בָּעוֹף וּמַזֶּה. שֶׁלֹּא הָיָה מַזֶּה לֹא בִּכְלִי וְלֹא בְּאֶצְבַּע אֶלָּא בְּגוּפוֹ שֶׁל עוֹף. **הָיָה מִתְמַצֶּה**. שֶׁמְּקָרֵב בֵּית מְלִיקָתוֹ לַמִּזְבֵּחַ וְדוֹחֲקוֹ בַּקִּיר וְהַדָּם מִתְמַצֶּה וְיוֹרֵד לַיְסוֹד. דִּבְחַטַּאת הָעוֹף כְּתִיב: וְהִזָּה מִדַּם הַחַטָּאת עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׁאָר בַּדָּם יִמָּצֶה אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ (ויקרא ה', ט'), אֵיזֶהוּ קִיר שֶׁהַשִּׁירַיִם שֶׁלּוֹ מִתְמַצִּין לַיְסוֹד, הֱוֵי אוֹמֵר זֶה קִיר הַתַּחְתּוֹן, דְּהַיְנוּ מִן הַחוּט וּלְמַטָּה. דְּאִי קִיר הָעֶלְיוֹן, דְּהַיְנוּ מִן הַחוּט וּלְמַעְלָה, פְּעָמִים שֶׁהָיָה מִתְמַצֶּה לַסּוֹבֵב, כֵּיוָן שֶׁעוֹשֶׂה לְמַעְלָה מִן הַסּוֹבֵב, שֶׁהַחוּט לְמַטָּה מִן הַסּוֹבֵב אַמָּה.

(ה) עוֹלַת הָעוֹף כֵּיצַד הָיְתָה נַעֲשֵׂית. עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב, בָּא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, הָיָה מוֹלֵק אֶת רֹאשָׁהּ מִמּוּל עָרְפָּהּ וּמַבְדִּיל, וּמְמַצֶּה אֶת דָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. נָטַל אֶת הָרֹאשׁ, וְהִקִּיף בֵּית מְלִיקָתוֹ לַמִּזְבֵּחַ, וּסְפָגוֹ בְּמֶלַח, וּזְרָקוֹ עַל גַּבֵּי הָאִשִּׁים, בָּא לוֹ לַגּוּף וְהֵסִיר אֶת הַמָּרָאָה וְאֶת הַנּוֹצָה וְאֶת בְּנֵי מֵעַיִם הַיּוֹצְאִים עִמָּהּ, וְהִשְׁלִיכָן לְבֵית הַדֶּשֶׁן. שִׁסַּע וְלֹא הִבְדִּיל. וְאִם הִבְדִּיל, כָּשֵׁר. וּסְפָגוֹ בְּמֶלַח, וּזְרָקוֹ עַל גַּבֵּי הָאִשִּׁים.

עָלָה בַכֶּבֶשׁ. לְפִי שֶׁעוֹלַת הָעוֹף נַעֲשֵׂית לְמַעְלָה, דְּלֹא כְתִיב בְּעוֹלַת הָעוֹף יְסוֹד, אֶלָּא בְּחַטַּאת הָעוֹף בְּלָבָד. וּבְבֶהֱמָה אִפְּכָא, דְּחַטַּאת בְּהֵמָה נַעֲשֵׂית לְמַעְלָה דִּכְתִיב בָּהּ קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ, וְעוֹלַת בְּהֵמָה לְמַטָּה דִּכְתִיב: אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעוֹלָה (ויקרא ד', י"ח), תָּלָה הַיְסוֹד בָּעוֹלָה. בָּא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית. לְפִי שֶׁהִיא קְרוֹבָה לְבֵית הַדֶּשֶׁן שָׁשָׁם מַשְׁלִיךְ הַמָּרָאָה וְהַנּוֹצָה. **מִמּוּל עָרְפָּהּ**. מוּל הָרוֹאֶה אֶת עָרְפָּהּ. וְהוּא אֲחוֹרֵי הַצַּוָּאר. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בְּעוֹלָה מוּל עֹרֶף, לָמַדְנוּ בָּהּ מוּל עֹרֶף מֵחַטָּאת. **וּמַבְדִּיל**. חוֹתֵךְ שְׁנֵי סִימָנִים.

דִּמְדְּכְתִיב בְּחַטַּאת הָעוֹף וְלֹא יַבְדִּיל, לָמַדְנוּ שֶׁבְּעוֹלַת הָעוֹף מַבְדִּיל. **וְהִקִּיף בֵּית מְלִיקָתוֹ לַמִּזְבֵּחַ**. מִקָּרֵב וְדוֹחֵק בֵּית הַמְּלִיקָה בְּקִיר הַמִּזְבֵּחַ כְּדֵי שֶׁיִּתְמַצֶּה הַדָּם. **וּסְפָגוֹ בְּמֶלַח**. לְשׁוֹן שְׁאִיבָה וּלְקִיחָה, כְּמוֹ סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים. אַף כָּאן נוֹתֵן עָלָיו מֶלַח כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הָרֹאשׁ מוֹשֵׁךְ וּמְקַבֵּל הַמֶּלַח. פֵּרוּשׁ אַחֵר, סְפָגוֹ בְּגִימֶ״ל כְּמוֹ סוֹפְקוֹ בְּקוּ״ף, לְשׁוֹן וַיִּסְפּוֹק אֶת כַּפָּיו (במדבר כ״ד, י׳). **מְרֵאָה**. זֶפֶק. **נוֹצָה**. קוֹדֶר בּוֹ כְּמִין אֶרֶבָּה וְנוֹטֵל כָּל הָעוֹר וְהַנּוֹצָה שֶׁכְּנֶגֶד הַזֶּפֶק עִם הַזֶּפֶק וּמַשְׁלִיךְ. **שִׁסַּע**. אֶת הָעוֹף בֵּין אֲגַפִּים וְלֹא הָיָה מַבְדִּיל.

(ו) לֹא הֵסִיר לֹא אֶת הַמָּרְאָה וְלֹא אֶת הַנּוֹצָה וְלֹא אֶת בְּנֵי מֵעַיִם הַיּוֹצְאִין עִמָּהּ וְלֹא סְפָגוֹ בְּמֶלַח, כָּל שֶׁשִּׁנָּה בָהּ מֵאַחַר שֶׁמִּצָּה אֶת דָּמָהּ, כְּשֵׁרָה. הִבְדִּיל בַּחַטָּאת וְלֹא הִבְדִּיל בָּעוֹלָה, פָּסַל. מִצָּה דַּם הָרֹאשׁ וְלֹא מִצָּה דַּם הַגּוּף, פְּסוּלָה. מִצָּה דַּם הַגּוּף וְלֹא מִצָּה דַּם הָרֹאשׁ, כְּשֵׁרָה.

הִבְדִּיל בַּחַטָּאת. שֶׁמָּלַק שְׁנֵי סִימָנִים בַּחַטָּאת. **אוֹ לֹא הִבְדִּיל בָּעוֹלָה**. שֶׁמָּלַק בָּהּ סִימָן אֶחָד. **פָּסוּל**. דְּכָל שִׁנּוּי שֶׁהוּא לִפְנֵי עֲבוֹדַת הַדָּם פָּסוּל. **וְלֹא מִצָּה דַּם הַגּוּף פְּסוּלָה**. דְּעִקַּר דָּמִים בַּגּוּף הוּא דִּשְׁכִיחֵי.

(ז) חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמְּלָקָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, מִצָּה דָּמָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, אוֹ לִשְׁמָהּ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, אוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וְלִשְׁמָהּ, פְּסוּלָה. עוֹלַת הָעוֹף, כְּשֵׁרָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא עָלְתָה לַבְּעָלִים. אֶחָד חַטַּאת הָעוֹף וְאֶחָד עוֹלַת הָעוֹף שֶׁמְּלָקָן וְשֶׁמִּצָּה דָּמָן לֶאֱכֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל, לְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, חוּץ לִמְקוֹמוֹ, פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ, פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וּבִלְבַד שֶׁיִּקְרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. מָלַק בִּשְׁתִיקָה וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁמָּלַק חוּץ לִזְמַנּוֹ וּמִצָּה הַדָּם בִּשְׁתִיקָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ, זֶה הוּא שֶׁקָּרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד לֹא קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. מָלַק חוּץ לִמְקוֹמוֹ וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁמָּלַק חוּץ לִזְמַנּוֹ וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִמְקוֹמוֹ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִמְקוֹמוֹ, חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמְּלָקָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וּמִצָּה דָּמָהּ חוּץ לִזְמַנָּהּ, אוֹ שֶׁמְּלָקָהּ חוּץ לִזְמַנָּהּ וּמִצָּה דָּמָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, אוֹ שֶׁמְּלָקָהּ וּמִצָּה דָּמָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, זֶה הוּא שֶׁלֹּא קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. לֶאֱכֹל כַּזַּיִת בַּחוּץ וְכַזַּיִת לְמָחָר, כַּזַּיִת לְמָחָר וְכַזַּיִת בַּחוּץ, כַּחֲצִי זַיִת בַּחוּץ וְכַחֲצִי זַיִת לְמָחָר, כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר וְכַחֲצִי זַיִת בַּחוּץ, פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה הַכְּלָל, אִם מַחֲשֶׁבֶת הַזְּמַן קָדְמָה לְמַחֲשֶׁבֶת הַמָּקוֹם, פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. וְאִם מַחֲשֶׁבֶת הַמָּקוֹם קָדְמָה לְמַחֲשֶׁבֶת הַזְּמַן, פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, זֶה וָזֶה פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. לֶאֱכֹל כַּחֲצִי זַיִת וּלְהַקְטִיר כַּחֲצִי זַיִת, כָּשֵׁר, שֶׁאֵין אֲכִילָה וְהַקְטָרָה מִצְטָרְפִין.

חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמְּלָקָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ. מְלִיקָה בָּעוֹף בִּמְקוֹם שְׁחִיטָה בַּבְּהֵמָה. וּמִצּוּי בָּעוֹף בִּמְקוֹם זְרִיקַת הַדָּם בַּבְּהֵמָה. וְהַמַּחֲשָׁבָה הַפּוֹסֶלֶת בִּשְׁחִיטָה וּזְרִיקַת דָּם בַּבְּהֵמָה, פּוֹסֶלֶת בַּמְּלִיקָה וּבְמִצּוּי הַדָּם בָּעוֹף. אֲבָל קַבָּלָה וְהֹלּוּךְ אֵין בָּעוֹף. **עוֹלַת הָעוֹף כְּשֵׁרָה**. כְּדִתְנַן בְּרֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא גַּבֵּי בְהֵמָה, כָּל הַזְּבָחִים שֶׁנִּזְבְּחוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן כְּשֵׁרִים אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבְּעָלִים לְשֵׁם חוֹבָה, חוּץ מִן הַפֶּסַח וּמִן הַחַטָּאת. **לֶאֱכֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל**. חַטַּאת הָעוֹף. **לְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר**. עוֹלַת הָעוֹף. **שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ**. אֵין מוֹצִיא עוֹלָה מִידֵי פִּגּוּל, לְפִי שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ. וְכָלַל מַתְנִיתִין מְפֹרָשֶׁת לְעֵיל פֶּרֶק ב׳.

השיעור השבועי - פרשת צו

פרשת צו - תיקון הזריזות

'נקודה חסידית' לפרשת צו (מעין גנים - סדרה ג')

ארבע מדרגות ב"צו"

"צו את אהרן ואת בניו", מפרש רש"י "אין 'צו' אלא לשון זירוז, מיד ולדורות. אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס". יש בפירוש רש"י ארבעה דברים:

א. "צו" לשון זירוז. זהו דבר בפני עצמו שנלמד בגמרא מהפסוק "וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו" - צריך לזרז, לחזק ולאמץ, את יהושע בן נון שעובר ומעביר את עם ישראל לארץ ישראל, לכבוש את הארץ.

ב-ג. "מיד ולדורות". בגמראב לומדים זאת מהפסוק "מן היום אשר צוה ה' והלאה לדרֹתיכם" (למרות שנאמר "צוה" ולא "צו"). אבל בתורת כהנים הדבר נלמד משני פסוקים אחרים: משילוח טמאים מן המחנה, בו כתוב לשון "צו", לומדים רק את העניין של "מיד", ומפסוק נוסף לגבי הנרות שכתוב "צו" וגם "לדרתיכם" לומדים את העניין של "לדורות". אם כן, כל דבר הוא ענין בפני עצמו, "מיד, ולדורות".

ד. דברי רבי שמעון שצריך זרוז במקום שיש חסרון כיס, והוא לומד זאת מסברא ולא מפסוק. יש מחלוקת האם רבי שמעון חולק על התנא קמא או מוסיף עליו (כמו שיתבאר), על כל פנים זהו ענין בפני עצמו. יש הרבה פירושים מהו ה"חסרון כיס", שהרי לכאורה אין בהקרבת קרבן התמיד חסרון כיס לכהנים, יש מפרשים שזהו בטול מלאכה, או שלא אוכלים, ועוד.

ארבע המדרגות כאן הן לפי הסוד (כפי שיתבאר), "סוד הוי' ליראיו", במיוחד שהמלה "צו" שוה "סוד הוי'"!

צו לצו

יש פסוק מפורסם בנביא "צו לצו צו לצו" - רמז מובהק שיש כאן ארבע דרגות של "צו". למעשה, הבטוי "צו לצו צו לצו" כתוב פעמיים באותו פרק בנביא. בכל התורה כולה יש שבע פעמים "צו", ואחרי שבע פעמים אלו יש את הפסוק שהוזכר קודם "וצו את יהושע" - סך הכל שבע "צו" ועוד "וצו", כנגד "צו לצו צו לצו" ועוד הפעם "צו לצו צו לצו" (מלבד ז פעמים "צו" בתורה יש ז פעמים "צו" בנ"ך, כמו "שבעה ושבעה מוצקות" שנאמר במנורה, כאשר אחד ה"צו" כתוב לגבי נרות המנורה, משם לומדים "ולדורות").

הראשון מבין כל הצוים הוא ה"צו" הזה, "צו את אהרן". אם השבע 'צוים' הם כנגד הספירות, אז כאן ה"צו" הוא החסד, אהרן, הכהן, איש חסד.

ארבעת הפירושים בסוד הוי'

ארבע הדרגות כאן עומדות כל אחת בפני עצמה: יש "זירוז", שהוא דבר בפני עצמו; אחר כך יש "מיד ולדורות", שני דברים שמתחברים יחד, אבל גם על פי פשט הם שני דברים שונים; אחר כך יש עוד תוספת של רבי שמעון, "ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס", כאשר דברי רבי שמעון אינם על פי פסוק אלא בחינת תורה שבעל פה, "מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה", בחינת מלכות.

נחזור להתחלה, "אין 'צו' אלא לשון זירוז". עצם הזירוז הוא ה-י של שם הוי'. י היא החכמה, ההברקה, ברק המבריק על השכל. זו הפעם הראשונה שיש "צו" בתורה, "הכל הולך אחר הפתיחה", וזו באמת מדת הכהן, "כהנים זריזים הם". ומאין הזריזות? מהברק של השכל, האור, "אור השכל" בלשון הקבלה, שזו החכמה.

השלב השני הוא "מיד" - אם אני מזדרז, כדאי שאתחיל "מיד" לעשות, ליישם, את הדבר שבו אני מזורז. זו בחינת "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין", ה"מיד" כאן היינו הבינה שמקבלת מהחכמה.

"לדורות" הוא כנגד ה-ו של שם הוי'. מתוך הבינה צריך להיות "מיד ולדורות", שהאמא תוליד את המדות. אם לומדים זאת משני פסוקים שונים, "מיד" הוא מהפסוק שנאמר בשילוח טמאים מן המחנה, אז "מינה דינין מתערין", צריך להרחיק את הטומאה מן המחנה, שהמחנה ישאר תמיד טהור, טהרה היא באמא. אם לומדים את ה"ולדורות" מהנרות, אזי שבעת הנרות, "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", הם שבע מדות הלב, הרגש בלב, המורגש בנפש, וצריך שהכל יאיר. "לדורות" היינו להמשיך במדות של הלב, שכל מדה ומדה, כמו דור אחר דור, כל מדה תאיר באור הזירוז, הזריזות, של אבא. מאד יפה שהפסוקים כאן הם י-ה-ו, דאורייתא, הכל המשך אחד - אבא מתייחד עם אמא, זירוז מיד, ואז מולידים את הדורות-הצאצאים. הדורות בעצמם הם הצאצאים של זיווג ה"זירוז מיד".

"חסרון כיס" שייך כאן למלכות. הכל הוא להמשיך את האור של אבא. קודם להתייחד עם אמא, ואחר כך להמשיך את האור של אבא מאמא למדות, ולבסוף, גם כשיש מניעות, פניות ונגיעות אישיות ואנכיות ו'אני', שמונעות את הזירוז בעשיה, צריך להתגבר עליהן, זה תכלית ענין המלכות, "ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס".

עוד ווארט למה התוספת של רבי שמעון היא במיוחד במלכות, כיון שזה תקון העצלות בנפש (כמו שיוצא מכמה מפרשים, יותר בדרך דרוש). העצלות היא יסוד העפר, כמו שכתוב בתניא, לכן "ביותר צריך המקום לזרז במקום שיש בו חסרון איש", שאז האדם נוטה להתעצל. כל הענין כאן הוא לתקן את מדת העצלות, העפר באדם.

י - צו לשון זירוז ("צו את אהרן")
ה - מיד ("צו... וישלחו מן המחנה")

ו - לדורות ("צו.... להעלת נר תמיד")
ה - במקום שיש חסרון כיס

תנא קמא ורבי שמעון

ביחס לדברי רבי שמעון: רוב המפרשים אומרים שהוא חולק על התנא קמא. יש כמה אחרונים שמסבירים זאת על פי מחלוקת תנאים במסכת חגיגה: רבי אלעזר סובר שהתמיד לא קרב כל ארבעים שנה במדבר (כיון שהיו נזופים מחטא העגל), ורבי עקיבא אומר שתמיד קרב במדבר. אם כן, רבי שמעון סובר כרבי אלעזר, ולכן אי אפשר לומר בקרבן עולה "מיד", ותנא קמא סובר כרבי עקיבא וממילא יש "מיד" בקרבן תמיד. ועוד נקודה: רוב המפרשים אומרים שלפי רבי שמעון אין "מיד" במשמעות ה"צו" כאן, אבל יש זירוז. זה עצמו מחליט שה"זירוז" הוא דבר בפני עצמו ו"מיד" דבר בפני עצמו.

אבל המזרחי מסביר, באריכות גדולה, שאין מחלוקת אלא תוספת, גם רבי שמעון סובר "מיד ולדורות" ורק מוסיף את ה"חסרון כיס". אם באמת יש מחלוקת, צריך לומר שהפירוש של רבי שמעון, בסוד שם הוי', יורד ישר מה-י למלכות, "אבא יסד ברתא", זירוז ברק החכמה יורד מיד למלכות, "בחכמה יסד ארץ". אבל לפי המזרחי שאין מחלוקת רבי שמעון פשוט משלים את סוד שם הוי'.

שמירת מקומות התורפה חסרי הכיסוי

נסיים בווארט מאד יפה של החידושי הרי"מ. הוא אומר שלכל אבר בחיצוניות הגוף יש כיס. יש לי פה ואסור לי לדבר לשון הרע וכיוצא בזה, אבל אני יכול לסגור-לסתום אותו, לבלום את הפה. אני יכול לכסות, כיס לשון כסוי (כסוי = צו). אם צריך לשמור את העינים, כמו שכתוב "ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה", אז אפשר לסגור את העינים. יש גבות עינים, שהתפקיד שלהם, בין היתר, הוא לכסות, לא לראות מה שלא צריך לראות. כיוצא בזה אומרים חז"ל שיש סחוס מיוחד ליד האוזן כדי לסתום את האוזן, לא לשמוע מה שלא צריך לשמוע.

אבל יש כח בנפש שאין עליו כיס, שיש בו "חסרון כיס", בלי כיס - וזו המחשבה. "המחשבה משוטטת תמיד" ואי אפשר לעצור את זרימת המחשבה. אלא שאנחנו יכולים וצריכים לשמור היטב לחשוב רק דברים טובים. אם משאירים לרגע את המחשבה פנויה, היא כמו "הבור רק אין בו מים", "מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו", כשאני מפקיר את השמירה על המחשבה, כל מיני מחשבות זרות ולא טובות נכנסות לתוך המח שלי. אבל, "במקום שיש בו חסרון כיס", שזו המחשבה, שאין עליו כיס, שמה ביותר צריך לזרז. ככה הכתוב יותר מזרז אותי לשמור על המחשבה.

לפי מה שהסברנו קודם, זה גם תקון המלכות, כדי שנזכה למלכות. הכהנים הם גם החשמונאים, וצריך לזרז אותם "מיד ולדורות". במקום שצריך לקום ולעשות פעולה בשביל עם ישראל, כדי להלחם נגד אויבי ישראל ולנצח, צריך את כל ה"צו": זרוז, מיד, לדורות, וגם "במקום שיש חסרון כיס" - גם כשיש פניות וגם כל הזמן לרכז-למקד את המחשבה על מה שכן צריך לעשות. זו תכלית המלכות, תמיד להיות מרוכז במחשבה מה המשימה שלי, מה חייבים לעשות, איך להיות, להצטרף, לשבט החשמונאים.

לוח הילולא דצדיקיא לשבוע פרשת צו

יום ראשון, ד׳ ניסן

פּוֹרְעִים עַרְבִים תָּקְפוּ אֶת שַׁיֶּרֶת הַדַּסָּה, שֶׁיָּצְאָה מִירוּשָׁלַיִם הַיְהוּדִית בְּדַרְכָּהּ לְהַר הַצּוֹפִים הַנָּצוּר, וְרָצְחוּ 79 יְהוּדִים, בָּהֶם עוֹבְדֵי רְפוּאָה שֶׁל בֵּית הָרְפוּאָה הַדַּסָּה - הי"ד (תש"ח)
רַבִּי יוֹחָנָן ב"ר מָרְדְּכַי טְבֶרְסְקִי, מְיַסֵּד שׁוֹשֶׁלֶת רְחֶמְסְטְרִיוְקָא (תרנ"ה)

יום שני ה׳ ניסן

הָרַב אַבְרָהָם יְהוֹשֻׁעַ הֶעשִׁיל ב"ר שְׁמוּאֵל, הָאוֹהֵב יִשְׂרָאֵל מֵאַפְּטָא (תקפ"ה)
הָרַב אֶלְיעֶזֶר קָרְסִיק יו"ר אֲגֻדַּת חֲסִידֵי חַבָּ"ד בְּיִשְׂרָאֵל, רַב קְהִלַּת חַבָּ"ד וּמְנַהֵל יְשִׁיבַת אֶחֵי תְּמִימִים בְּתֵל אָבִיב (תש"כ)
הָרַב בִּנְיָמִין רוֹזֶנְצְוַיג ע"ה (תשפ"ה)

יום שלישי ו׳ ניסן

רַבִּי אַהֲרֹן רָאטָה, אַדְמו"ר, מְיַסֵּד חֲבוּרַת שׁוֹמֵר אֱמוּנִים, מִמֶּנָּה צָמְחוּ חֲסִידוּיוֹת "שׁוֹמְרֵי אֱמוּנִים", "תּוֹלְדוֹת אַהֲרֹן" (הַנִּקְרֵאת עַל שְׁמוֹ), "תּוֹלְדוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק" וְעוֹד (תש"ז)

יום רביעי, ז׳ ניסן

7 הָרוּגִים בְּפִגּוּעַ לְיַד כֶּלֶא מְגִדּוֹ, אֶחָד הַפִּגּוּעִים הַסְּמוּכִים לִפְרֹץ מִבְצַע חוֹמַת מָגֵן (תשס"ב)
רַבִּי יִצְחָק מִדְּרוֹהוֹבִיץ', מֵרֹאשׁוֹנֵי הַחֲסִידוּת תַּלְמִיד חָבֵר שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וּמַגִּיד מֵישָׁרִים בִּדְרוֹהוֹבִיץ' (תק"י)
הָרַב יִשְׂרָאֵל פְּרִידְמָן, מֵרַבָּנֵי חַבָּ"ד, רֹאשׁ יְשִׁיבַת אָהֳלֵי תוֹרָה (תש"פ)

יום חמישי, ח׳ ניסן

רַבִּי אֵלְיָהוּ שַׁפִּירָא - מְחַבֵּר סֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה וְאֵלִיָּהּ זוּטָא (תע"ב)
נִתְלוּ לוֹחֲמֵי לֶחִ"י אֵלְיָהוּ בֵּית צוּרִי וְאֵלְיָהוּ חַכִּים בְּקָהִיר, עַל רֶצַח הַלּוֹרְד מוֹין (תש"ה)
רַבִּי יְחִיאֵל מִיכֶל טוֹקַצִינְסְקִי - רֹאשׁ יְשִׁיבַת עֵץ חַיִּים וּמְחַבְּרָם שֶׁל סְפָרִים הִלְכָתִיִּים רַבִּים. (תשט"ו)

יום שישי, ט׳ ניסן

שְׁאֵרִית יְהוּדֵי וִינָה, כְּ-200 נְפָשׁ, הָעֲלוּ עַל הַמּוֹקֵד לְאַחַר שֶׁעָנּוּ וְסֵרְבוּ לְהָמִיר אֶת דָּתָם, וּרְכוּשָׁם הֻחְרַם. (קפ"א)
הָרַב אַרְיֵה לֵוִין, הַצַּדִּיק הַיְרוּשַׁלְמִי הַמְּכֻנֶּה 'רַב הָאֲסִירִים' (תשכ"ט)
רַבִּי חַיִּים מֵאִיר הָגֶר, יָדוּעַ גַּם כְּ"אִמְרֵי חַיִּים", הָאַדְמו"ר מִוִּיזְ'נִיץ (תשל"ב)

שבת קדש, י׳ ניסן

מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ (ב'תפ"ז)
הָרַב שָׁלוֹם מָשְׁאש, רַבָּהּ הָרָאשִׁי שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם (תשס"ג)

רבי אריה לוין והרבי מליובאוויטש - ז' ניסן

תורה מהלכת

רבי אריה לייב לוין, המכונה "אבי האסירים", נולד באורלא שליד ביאליסטוק (כיום בפולין) בשנות השמונים של המאה ה-19 לאביו בנימין ביינוש ולאמו עטיל. למד תורה בישיבות סלוצק, סלונים, בריסק, פינסק והלוסק, ולבסוף התקבל לישיבת וולוז'ין. עלה לארץ ישראל בשנת תרס"ה ולאחר תקופה קצרה ביפו, קבע את מושבו בירושלים. למד בישיבת תורת חיים והוסמך לרבנות על ידי רבי חיים ברלין, רבי שמואל סלנט והראי"ה קוק. נשא לאישה את צפורה חנה, בתו של הרב דוד שפירא. בשנות הרעב של מלחמת העולם הראשונה, איבדו שתיים מבנותיהם. משנת תרע"ז כיהן כמשגיח בתלמוד תורה עץ חיים. התפרסם בענווה, האהבה ופעילות החסד שלו, ובפרט בביקוריו הקבועים אצל אסירי המחתרות בהם תמך. הוא מסר את נפשו על צרכיהם בגוף ובנפש, והיה אף רבה של תנועת "ברית חשמונאים", המחתרת הדתית שהקים הרב משה צבי סג"ל. היה מקורב לראי"ה קוק למרות ההתנכלויות אליו, וכל גדולי ירושלים העריכוהו. בשנת תש"ח הקים את ישיבת "בית אריה". נפטר בט' ניסן, ערב שבת הגדול תשכ"ט ונטמן בבית הקברות סנהדריה.

***

בשנת תש"ל, שנה לאחר הסתלקותו של רבי אריה לוין זצ"ל, הגיע הסופר והרב שמחה רז לניו–יורק ונכנס ליחידות אצל הרבי מליובאוויטש. נקבעו לו עשר דקות, כיתר המוזמנים. הוא נכנס פנימה בשעה שתיים וחצי לפנות בוקר, והציג את עצמו. הרבי אמר: "לפני זמן קצר, קראתי בשבועון 'פנים אל פנים' רשימה על הצדיק רבי אריה לוין זצ"ל, פרי עטו של שמחה רז. האם אתה הוא המחבר."?

משהשיב לו שמחה רז בחיוב, ביקש ממנו הרבי שיספר לו על רבי אריה לוין.

לאחר עשרים דקות, הרבי הציע שישבו בסמוך לשולחנו וביקש מהסופר שיוסיף ויספר לו סיפורים על ר' אריה. משחלפה שעה, נכנס לחדר המזכיר, כשהוא משתומם על התארכות השיחה. הרבי אמר: "הנח לו! אני ביקשתיו שיישאר". המזכיר יצא.

הרבי רכן אל הסופר ושאל: "יש לך עוד סיפור בשבילי."...?

חלפה שעה נוספת של סיפור אחר סיפור. הרבי התעניין אם ר' אריה כתב חידושי תורה. אותה שעה שמחה רז לא ידע עדיין שר' אריה אכן כתב, כבר בצעירותו, פירוש על כל המשניות. הוא השיב: "איני חושב שר' אריה הותיר אחריו דברי תורה, אבל חז"ל אמרו: 'כל הנפרד מחברו, אל ייפרד אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרהו'. אנו זוכרים את ר' אריה על–ידי סיפוריו ואורח התנהגותו. עבורנו, הוא היה בבחינת תורה מהלכת."

הוא הוסיף: "הנה, אנו נמצאים עתה בניו–יורק. אספר משהו שאמר לי ר' אריה על ניו–יורק: 'הברכה הראשונה של ברכות השחר היא 'ברוך אתה ה'... הנותן לשכווי בינה להבחין בין יום ובין לילה'. ועל כך שואל ר' אריה: 'האם אין לנו על מה להודות לה', עד שאנו מודים לו על כך שנתן לתרנגול שכל לצעוק קוקוריקו?... וכי זוהי התפילה הראשונה הראויה של היהודי?!'. אלא אם נביא את התרנגול מירושלים לניו–יורק, מתי יקרא את קריאת הגבר: לפי שעון ירושלים או לפי שעון ניו–יורק? לפי שעון ניו–יורק! זה מה שאנו אומרים: ריבונו של עולם, תן לנו את השכל לומר את הדבר הנכון, במקום הנכון ובשעה הנכונה, כפי שאתה נותן לשכווי בינה להבחין בין יום ובין לילה'...". הרבי חייך בהתפעלות לשמע הקושיה והתירוץ.

שמחה רז הוסיף וסיפר כי לר' אריה היו באים החלכאים והנדכאים. פעם הגיע אליו שמש של בית–כנסת, וקבל בפניו: "איזה חיים יש לי! כל הזמן אני סוחב ספסלים ושוטף רצפות."

ר' אריה השיב לו: "מה אתה שח!? אתה יודע מי אתה?!". ענה האיש: "בוודאי! מי אני? שמש עלוב...". אמר לו ר' אריה: "מובא בתלמוד, משמֶת משה התמנה יהושע – זקנים שבאותו דור אמרו: פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה – אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלימה! גמרא זו אינה מובנת. האם ייתכן שחז"ל מדברים בגנות יהושע?! אלא במה זכה יהושע שהוא בא להחליף את משה? לא בגלל גדלותו בתורה, שהרי נאמר על עתניאל בן–קנז שהיה מפולפל ממנו בתורה, אלא כיוון שהיה מסדר את הספסלים בבית–המדרש, כלומר היה שמש! עולה אפוא שזקני הדור דיברו בשבחו של יהושע. וכוונתם היתה: אף אנחנו יכולנו להחליף את משה, אלא מה: התביישנו להיות שמשים! וכיוון שהתביישנו, לא זכינו לכך. זו כוונת הגמרא 'אוי לאותה בושה!'..." הרבי התפעם מדבריו של ר' אריה, אחז בידו של שמחה רז ואמר לו: "זו הפעם הראשונה שאני שומע פירוש זה, והאמן לי כי זוהי אמיתותה של תורה!". משחלפה שעה נוספת, נכנס המזכיר בפעם השנייה, ניצב מאחורי הסופר, והחל לגרד בגבו עם צרור המפתחות שהחזיק בידו, כדי לרמוז לו שהגיעה העת לסיים...

הרבי נעץ את עיניו הכחולות–עמוקות במזכירו, ואמר לו: "כבר ביקשתי ממך להניח לו, הרי אני ביקשתיו שיישאר!". משיצא המזכיר מן החדר, רכן הרבי מול פניו של שמחה רז ואמר לו: "יש לך עוד סיפור בשבילי"?...

כך חלפו שעתיים וחצי של סיפורים על ר' אריה לוין, שהרבי שמע בשקיקה. השעה היתה כבר חמש בבוקר. רז, שהיה צעיר לימים, אמר לרבי: "בין מעלותיו של ר' אריה – שדלתו תמיד היתה פתוחה. לא היתה אצלו הגבלה של עשר

דקות...". הרבי פרץ בצחוק מתגלגל כילד. רז הוסיף לסיום דבריו: "**אתם האדמו"ר של החסידים. ר' אריה היה האדמו"ר של המתנגדים**"...

***

בסיפורנו נוכחים שלש דמויות משמעותיות, שניתן להקביל אותם למאמר הידוע מספר יצירה: "בשלשה ספרים ברא הקב"ה את עולמו: בסופר, ספר וסיפור". הסופר היינו ר' שמחה רז, שכתוצאה מאותה פגישה כתב את ספרו הראשון והמפורסם "איש צדיק היה"; הספר הוא רבי אריה, שכדברי ר' שמחה היה "ספר תורה מהלך" ואת סיפורו מספר הסופר; ואילו הסיפור הינו הרבי בעצמו, השוקע בסיפור ומתאחד עמו בחשק גדול לשמוע עוד ועוד.

מדוע הרבי, שהחוט העיקרי שחיבר בינו לבין רבי אריה היה אהבת ישראל המופלאה שלהם, שקע בסיפור - במקום לקבל את "עמך בית ישראל" המחכים בחוץ? את התשובה נמצא בחלקו הראשון של המשפט בו פתחנו: "ברא הקב"ה את עולמו". ברא הוא גם לשון בריאות וריפוי, ושלושת הספרים בפגישתם אכן מרפאים את העולם כולו. אך לשם כך צריך הרבי, שהוא הנשמה הכללית של ישראל, וכאן ה"סיפור", להפנים את הסיפורים בהתקשרות עמוקה של "דעת עליון" העולה על השכל הרגיל ושיקוליו. כך התעצם הרבי עם דמותו של רבי אריה, ויכל להאיר (בדרכו המיוחדת) את מסריו העמוקים לעולם כולו. והנה, **שמחה, אריה, מנחם מענדל** עולה **"אורו של משיח"**, וגם" - **יפוצו מַעְיְנֹתֶיךָ חוצה!"**

אחדות התורה

מָה מְאַחֵד אוֹתָנוּ? הַדֶּבֶק שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָנוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ הַחִבּוּר הָאֲמִתִּי. מֻמְלָץ מְאֹד - לִפְנֵי כְּשֶׁנָּה הִתְחַלְנוּ לִלְמֹד כָּל יוֹם פֶּרֶק תָּנָ"ךְ. אִם כֻּלָּם לוֹמְדִים אֶת פֶּרֶק הַתָּנָ"ךְ הַזֶּה, כַּמָּה שֶׁזֶּה כְּאִלּוּ חִיצוֹנִי - זֶה בְּהֶחְלֵט מְחַבֵּר. חוּץ מֵהַחָתָ"ת שֶׁל הָרַבִּי הַקּוֹדֵם, הָרַבִּי הוֹסִיף גַּם רַמְבָּ"ם, וְזֶהוּ הַחִבּוּר בֵּין הַחֲסִידִים, הַלִּמּוּד הַיּוֹמִי הַזֶּה. בִּשְׁבִילֵנוּ אֲנַחְנוּ הוֹסַפְנוּ כַּמָּה דְּבָרִים לֹא קָשִׁים. לֹא מְסֻבָּךְ: פֶּרֶק תָּנָ"ךְ (אֲנַחְנוּ הַיּוֹם בְּסֵפֶר אִיּוֹב, סֵפֶר הַפְּסִיכּוֹלוֹגְיָה הֲכִי חָשׁוּב בַּתָּנָ"ךְ), וּפֶרֶק מִשְׁנָה (שָׁבוּעַ הַבָּא מְסַיְּמִים חֲגִיגָה, סוֹף סֵדֶר מוֹעֵד, וּמַתְחִילִים סֵדֶר נָשִׁים). לְדַעְתִּי, מְאֹד מְאֹד רָצוּי שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב כָּאן יִלְמַד אֶת גַּם אֶת הַחָתָ"ת, וְגַם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. זֶה בֶּאֱמֶת מְחַבֵּר, הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְחַבְּרִים אוֹתָנוּ בְּיַחַד.

[מתוך שיעור ב"ד אייר תשפ"ג]

